

Změny důchodových systémů ve vybraných zemích světa

projekt
Monitoring změn v zahraničních důchodových systémech

Zpracoval:
Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v.v.i.
Oddělení knihovnicko-informačních služeb

prosinec 2013

EU

1. Dohoda o směrnici o přenositelnosti (Portability Directive)

Směrnice Evropské komise o přenositelnosti je o krok blíže realitě poté, co zástupci Evropského parlamentu a členské státy EU dosáhli dohody o některých detailech právních předpisů.

Směrnice - oživená poté, co komisař Michel Barnier pro vnitřní trhy opustil plány zahrnout kapitálové požadavky pro penzijní fondy do rámce revidované směrnice IORP - vytvoří rovné postavení pro pracovníky pohybující se mezi členskými státy a ty pracovníky, kteří pracují přes evropské hranice.

Pracovníci by se mohli těšit "plným" důchodovým právům, pokud by se pohybovali v rámci jednotného trhu.

Nizozemský politik - člen frakce Evropské lidové strany v Parlamentu a zpravodaj zodpovědný za směrnici - uvedl, že legislativa přispěje k odstranění překážek bránících volnému pohybu pracovníků.

Dohoda by měla obsahovat tříleté rozhodné období pro penzijní práva pro pracovníky, kterých se směrnice týká, což je kontroverzní časové schéma, protože jde o kratší lhůtu, než jaké jsou aplikovány v řadě členských států na domácí pracovníky.

Například Německo má v současné době pětileté rozhodné období.

Není jasné, zda Evropský parlament bude hlasovat o směrnici před parlamentními volbami v roce 2014.

Poté, co bude směrnice schválena, budou mít členské státy čtyři roky na to, aby aplikovaly změny do národních legislativ.

Toto není první pokus Komise schválit Směrnici o přenositelnosti, poprvé byla publikována před osmi lety, ale byla opuštěna z důvodu odporu řady členských států.

Zdroj:

Jonathan Williams. *European Parliament, member states reach agreement on Portability Directive*. In: IPE [online] 27 November 2013. [cit. 10.12.2013]. Dostupné z: <http://www.ipe.com/10000493.article>

2. Reformy sociální politiky pro růst a kohezi: Přehled posledních strukturálních reforem 2013

Zpráva Výboru pro sociální ochranu "*Reformy sociální politiky pro růst a kohezi: Přehled posledních strukturálních reforem 2013*" přináší přehled o vývoji politik sociální ochrany v EU v posledních 18 měsících (od ledna 2012 do června 2013). Zpráva byla připravena v rámci mandátu, který byl dán Výboru pro sociální ochranu (Social Protection Committee - SPC), aby monitoroval sociální situaci v EU.

Zpráva byla schválena Výborem pro sociální ochranu 18. 9. 2013 po důkladném projednání ve Výboru a písemných příspěvcích ze strany jeho členů. Rada Evropské unie schválila klíčové závěry zprávy 15. října 2013.

Účelem této zprávy je podat přehled o snahách členských států a zmapovat směry probíhajících strukturálních reforem v oblasti sociální ochrany. Jejím cílem je rovněž posílit tematické přezkoumání reforem sociální ochrany a politik prováděných členskými státy v posledních 18 měsících, aby se plně využily příležitosti, které nabízí otevřená metoda koordinace (OMC) pro koordinaci politik a vzájemné předávání zkušeností a poznatků.

Hlavním poselstvím této zprávy je, že zatímco ekonomická krize i nadále vyvíjí tlak na systémy sociální ochrany, musí se priority EU v této oblasti přesunout od řešení jejich důsledků k vytváření pružných a účinných systémů sociální ochrany spoléhajících na pevné struktury, adekvátní dávky a udržitelné financování.

Nedávné důchodové reformy v EU

Jedna z kapitol se věnuje posledním reformám důchodové politiky v EU, zaměřeným na zlepšení udržitelnosti důchodových systémů a adekvátnost dávek.

Tabulka č. 1: Celkový přehled důchodových reforem (leden 2012 – červen 2013)

	zpřísnění předčasného odchodu do důchodu	důchodový věk (plánováno zvýšení)	příspěvkové období	úroveň důchodů	indexace důchodů
AT - Rakousko	x		x		
BE - Belgie	x		x	x	
BG - Bulharsko	x	x	x	x	x
CZ - ČR	x				x
CY - Kypr	x	x	x	x	x
DE - Německo					
DK - Dánsko	x				
IE - Irsko					
IT - Itálie	x	x			
HU - Maďarsko					
EE - Estonsko					
EL - Řecko					
ES - Španělsko	x	x	x		x
FI - Finsko	x				
FR - Francie	x	x		x	x
LT - Litva					
LU - Lucembursko	x				x
LV - Lotyšsko			x	x	x
MT - Malta					
NL - Nizozemsko		x			
PL - Polsko	x	x			
PT - Portugalsko					
RO - Rumunsko					
SE - Švédsko					
SI - Slovinsko		x	x	x	x
SK - Slovensko	x	x			x
UK - Spojené království		x	x		

Důchodové reformy, ke kterým došlo v r. 2012 a do poloviny r. 2013, kombinují různá opatření, která konvergují k následujícím šesti politickým „pákám“: a) předčasný odchod do důchodu; b) důchodový věk; c) příspěvkové období; d) úroveň důchodových dávek; e) indexace důchodů; f) 2. a 3. penzijní pilíř.

Tabulka č. 2 ukazuje přehled reforem v členských státech s odkazem na zmíněných 6 politických pák. Prostřednictvím těchto hlavních politických opatření usilují členské státy o pozvednutí adekvátnosti a udržitelnosti svých důchodových systémů. Zatímco uvedení veřejných financí na cestu udržitelnosti je nejvyšší ekonomickou prioritou, je také stále jasnější, že pokud nebudou nyní politici řešit budoucí adekvátnost důchodů, budou v budoucnu čelit nepříjemné politické situaci pramenící z rostoucího rizika chudoby důchodců.

Tabulka č. 2: Přehled reforem v členských zemích s odkazem na 6 politických pák, 2012-2013

		členské státy
předčasný odchod do důchodu	zprísnění	AT, BE, BG, CY, CZ, ES, FI, FR, LU, PL, SI, SK, IT
	žádné změny v r. 2012-13	DK, LV, MT ¹ , NL
důchodový věk	snížení	FR ²
	zvýšení (uzákoněné v r. 2012-13)	BG, CY, ES, FR ³ , NL, PL, SI, SK, IT, UK ⁴
příspěvkové období	snížení	nikdo
	zvýšení	AT, BE, BG, CY, LV, ES, SI, UK
	žádné změny v r. 2012-13	CZ, DK, LT, LV, LU, MT, NL
úroveň důchodů	snížení nebo zmrazení	CY
	zvýšení	BE, BG, FR, SI, LV
	žádné změny v r. 2012-13	AT, CZ, DK, ES, FI, LU, MT, NL, PL, UK
indexace důchodů	změny	BG, CZ, CY, ES, FR, LU, LV, PL, SI, SK
	žádné změny v r. 2012-13	AT, BE, DK, FI, MT, NL, UK
fondové penze	změny	CZ, LV, LT, SK, NL

Omezení možností předčasného odchodu do důchodu a prodloužení příspěvkových dob

Rakousko, Belgie, Bulharsko, Dánsko a Slovinsko reformovaly kritéria nároku na invalidní důchody a/nebo zpřísnily cesty k předčasnému odchodu do důchodu zvýšením kvalifikačního věku pro invalidní důchody a prodloužením příspěvkových dob nutných pro nárok na předčasný důchod (Rakousko, Belgie, Bulharsko, Kypr, Španělsko, Slovinsko). Dánsko zavedlo požadavek minimálního věku (40 let) pro nárok na invalidní důchod, pokud není zřejmé, že nezbyla žádná pracovní schopnost. Kromě toho jsou zavedena

¹ V případě Malty zvýšila důchodová reforma důchodový věk na 65 let pro muže i ženy do r. 2026, prodloužila příspěvkovou dobu (na 40 let) a zvýšila průměrný věk odchodu z trhu práce.

² Snížení důchodového věku ve Francii se týká velmi omezené kategorie pracovníků, kteří splnili podmínku plné příspěvkové doby před odchodem do důchodu.

³ Francie uzákonila v r. 2010 zvýšení důchodového věku pro celou populaci kromě snížení této hranice pro některé pracovníky, jak je uvedeno výše.

⁴ UK zavedlo legislativu v květnu 2013, schválení Parlamentem ještě není dokončeno.

speciální opatření pro oddálení odchodu pracovníků z trhu práce (Fit2Work v Rakousku), pro kombinaci starobního důchodu s pracovním příjmem (Belgie a Slovinsko), nebo pro poskytování pobídek pro další měsíce strávené v práci po dosažení důchodového věku.

Kypr a Španělsko rozšířily sankce za předčasný odchod do důchodu. Španělsko zvýšilo i věk způsobilosti pro předčasný důchod a také prodloužilo příspěvkovou dobu pro předčasný odchod do důchodu. Finsko zvýšilo minimální věk pro částečný předčasný odchod do důchodu a zrušilo některé dávky předčasného důchodu. Kromě toho Finsko novelizovalo svůj zákon o zdravotním pojištění a zákon o ochraně pracovního zdraví s cílem posílit úlohu zaměstnanecké zdravotní péče v podpoře opětovného návratu do práce. Pokud se nepřítomnost v práci z důvodu nemoci opakuje, nebo prodlužuje, musí služby pracovního zdraví vyhodnotit pracovní schopnost zaměstnance a prozkoumat jeho možnosti návratu do práce.

Slovensko zrušilo v r. 2013 možnost předčasného důchodu pro osoby, které mají příjem z "atypického zaměstnání", což snížilo počet předčasných důchodů.

Prodloužení příspěvkové doby pro důchody je také mezi politickými alternativami nadcházející důchodové reformy ve Francii.

Jak zvýšení důchodového věku, tak i prodloužení příspěvkových dob nutných pro přístup k určitým důchodovým dávkám jsou opatření, která pracovníkům signalizují, že přístup k důchodu bez pojistně matematického snížení závisí na tom, jak dlouho zůstanou v zaměstnání. Potřebné jsou další analýzy o přesném dopadu každého z těchto opatření jak na udržitelnost, tak i adekvátnost důchodů.

Důchodový věk

Tabulka č. 3 prezentuje zákonný důchodový věk pro muže a ženy v členských zemích platný k 1. lednu 2013. Další sloupce ukazují, pokud je to relevantní, zvýšení důchodového věku v těch členských státech, které mají zvýšení zákonného důchodového věku již v legislativě.

Tabulka č. 3: Přehled zákonného věku odchodu do důchodu pro muže a ženy

	muži			ženy		
	stávající	budoucí	rok implementace	stávající	budoucí	rok implementace
Rakousko	65			60	65	2033
Belgie	65			65		
Bulharsko	63,8	65	2017	60,8	63	2020
Kypr	65	65		65	65	
Německo	65,2	67	2029	65,2	67	2029
Dánsko * (a)	65	67	2022	65	67	2022
Estonsko	63	65	2026	61	65	2026
Irsko	66	67(68)	2021(28)	66	67(68)	2021(28)
Řecko *	65	67	2020	60	67	2020
Španělsko *	65,1	67	2027	65,1	67	2027
Finsko ****	63			63		
Francie **	60,4	62	2017	60,4	62	2017
Itálie *	66,3	67	2021	66,3	67	2021
Lotyšsko	62	65	2025	62	65	2025
Litva	62,9	65	2026	60,5	65	2026
Lucembursko	65			65		
Maďarsko	62	65	2022	62	65	2022
Malta	62	65	2026	62	65	2026
Nizozemsko *(b)	65	67	2021	65	67	2021
Polsko	65,1	67	2020	60,1	67	2040
Portugalsko	65			65		
Rumunsko	63,4	65	2030	58,4	65	2030
Slovinsko	65			65		
Slovensko *(c)	62	63	2025	57,6	63	2025
Švédsko ***	65	žádný věkový limit		65	žádný věkový limit	
Spojené království *(d)	65	68	2046	61,5	68	2046

* Země se rozhodla spojit zákonný důchodový věk s růstem délky života

** Důchodový věk je spojen s délkou doby pojištění

*** flexibilní věk odchodu do důchodu spojený s úrovní dávky

**** Ve Finsku je zákonný důchodový věk pro důchod odvozený od zaměstnání 63-68 let. Zákonný důchodový věk pro "národní důchod" je stanoven na 65 let. "Národní důchod" je poskytován lidem bez důchodu odvozeného od zaměstnání, nebo v případech, že je tento důchod pod určitým prahem.

*(a): přizpůsobovat změnám očekávané délky života každých 5 let počínaje r. 2030

*(b): přizpůsobovat změnám očekávané délky života každý rok počínaje r. 2022

*(c): přizpůsobovat změnám očekávané délky života každý rok k roku 2017

*(d): Důchodový věk se vyrovná pro muže i ženy na 65 let v r. 2018. Potom se zvýší na 66 let v r. 2020, na 67 let v r. 2028 (podle návrhů, které jsou nyní v Parlamentu) a na 68 let v r. 2046

Přestože jsou všechny členské státy odhodlány k prodloužení pracovní kariéry, využívají k dosažení tohoto cíle různé přístupy. 20 členských států uzákonilo budoucí zvýšení zákonného důchodového věku. 7 z nich se rozhodlo spojit zákonný důchodový věk s očekávanou délkou života (Kypr, Dánsko, Řecko, Španělsko, Itálie, Nizozemsko a SR). Švédsko a ČR jsou jediné členské země bez horního věkového limitu.

Spojené království zrušilo předepsaný důchodový věk (Default Retirement age) v r. 2011 - věk, ve kterém mohl zaměstnavatel poslat zaměstnance do důchodu. V současné době se v Parlamentu legislativně připravuje přezkum státního důchodového věku (věk, od kterého mají lidé nárok na státní důchod). Přezkum bude také brát v úvahu očekávanou délku života a další relevantní faktory.

Ostatní země se v současné době domnívají, že jejich zákonný důchodový věk je dostatečně vysoký a že jejich politické snažení se musí zaměřit na snižování rozdílu mezi efektivním důchodovým věkem a zákonným důchodovým věkem. Zvyšování efektivního věku odchodu do důchodu je ve skutečnosti považováno za hlavní politickou možnost, jak oddálit odchod z trhu práce prostřednictvím zpřísnění předčasných důchodů, nebo prodloužením pojistné doby pro nárok na plné důchodové dávky, nebo zavedením sankcí na mechanismy indexace důchodů v případě předčasného odchodu do důchodu.

Úroveň důchodů

Aby zachovaly nebo posílily adekvátnost svých důchodových systémů, přijaly Belgie, Bulharsko a Slovinsko opatření ke zvýšení úrovně důchodových dávek.

V důchodové reformě v Lucembursku (v účinnosti od 1. 1. 2013) vláda zachovala princip, podle kterého budou pojištěné osoby s pracovní kariérou 40 let dostávat důchod ve výši alespoň 90 % minimální mzdy.

Řecko a Kypr jsou dvě země, které snižují důchodové dávky v důsledku svých fiskálních konsolidačních programů.

Britská legislativa, která nahrazuje stávající dvousložkový důchodový systém jednosložkovým jednotným důchodem, nyní prochází parlamentem. Očekává se, že nový důchod bude implementován v dubnu 2016. Významná je také automatická registrace od října 2012, od které se očekává, že 6 až 9 mil. lidí bude spořit více, nebo začne poprvé spořit na penzi na pracovišti.

Indexace důchodů

Některé členské země přecházejí od indexace založené výhradně na růstu mezd k indexaci založené na koeficientu odrážejícím index spotřebitelských cen a životních nákladů (Bulharsko, ČR, Slovinsko a Slovensko). Lotyšsko obnovilo valorizaci důchodů pro malé důchody od r. 2013: všechny důchody budou předmětem indexace založené na cenách od r. 2014. Slovinsko zavedlo bonus/malus pravidlo v případě zkrácené nebo prodloužené pracovní kariéry. Ve Francii dosáhly v r. 2013 sociální partneri dohody o omezené indexaci důchodů v období 2013-2015 (o 1 p.b. méně než inflace). V Lucembursku byla indexace důchodových dávek omezena na ceny r. 2013 namísto mezd. V Polsku se dočasně změnilo pravidlo indexace, které umožňuje zvýšení všech důchodů o stejnou částku.

Fondové penze

Některé země reformovaly také programy fondových penzí, buď jako součást celkové důchodové reformy, nebo jako součást specifických opatření. V Litvě přijal Parlament (koncem r. 2012) změny v penzijním fondovém programu. Od r. 2014 budou příspěvky do Penzijního fondu pro nové členy zahrnovat 3 zdroje: 2 % povinný penzijní příspěvek, 1 % placené členem (2 % od r. 2016) a 1 % z národní průměrné mzdy dodatečně placené státem (2 % od r. 2016: tzv. formule "2+2+2").

Zdroj:

Social policy reforms for growth and cohesion: Review of recent structural reforms 2013. Report of the Social Protection Committee. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2013. ISBN 978-92-79-32350-8. [cit. 12.12.2013]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=758&newsId=1983&furtherNews=yes> (published: 15/10/2013)

Publikace OECD

1. Pension Markets in Focus 2013

5. 11. 2013 vydala OECD *Pension Markets in Focus 2013*, nejnovější ze série ročních publikací, která zkoumá poslední trendy ve finanční výkonnosti penzijních fondů. Zpráva srovnává nejnovější statistiky dostupné pro země OECD, včetně statistik o majetku penzijních fondů, výkonnosti a investicích.

Všichni institucionální investoři v OECD, včetně investičních fondů, pojišťoven, penzijních fondů a jiných subjektů, zaznamenaly v r. 2012 růst svých aktiv. V r. 2012 penzijní fondy potvrdily svou rostoucí důležitost mezi institucionálními investory s podílem na trhu ve výši 28 % z hlediska celkových aktiv v držení institucionálních investorů. Tento podíl se pomalu, ale stabilně zvyšuje od r. 2008 (z 25,7 % v r. 2008, na 25,8 % v r. 2009, na 26,6 % v r. 2010 a na 27,4 % v r. 2011).

Aktiva penzijních fondů vykazovala průměrnou roční míru růstu 7,4 % v období 2009-12. Tato průměrná roční míra růstu v letech 2009 až 2012 překonala míry růstu zaznamenané u pojišťoven (3,4 % během stejného období) a investičních fondů (3,8 %), u nichž aktiva mírně poklesla v letech 2010 až 2011.

Z celkových soukromých penzijních aktiv bylo 67,9 % penzijních fondů, následovaných fondy spravovanými bankovními a investičními společnostmi (18,5 % celkových aktiv), smlouvami o penzijním pojištění (12,8 %) a zaknihovanými rezervními programy - book reserve plans - (0,8 %). V r. 2012 aktiva penzijních fondů překročila 90 % celkových aktiv ve fondovém penzijním systému v Austrálii, Chile, České republice, Finsku, na Islandu, v Izraeli, Japonsku, Mexiku, Portugalsku a na Slovensku.

V absolutním vyjádření vlastnily v r. 2012 většinu aktiv pod správou všech zemí OECD stále USA. Relativně se však váha aktiv v držení penzijních fondů v USA snížila ze 67,6 % v r. 2001 na 53,4 % v r. 2012.

Mezi další země s velkými systémy penzijních fondů patří Velká Británie s podílem 11 % trhu penzijních fondů OECD, Japonsko (6,7 %), Austrálie (6,3 %), Nizozemsko (5,8 %), Kanada (5,5 %) a Švýcarsko (3,4 %).

19 zemí zaznamenalo pozitivní reálnou míru návratnosti (po odečtení správních poplatků) ve srovnání s r. 2011, kdy 21 zemí mělo negativní míru návratnosti.

Ve 13 členských zemích bylo více než 80 % aktiv investováno do dluhopisů a akcií; v USA, Austrálii a Chile investovaly do akcií více než je celkový vážený průměr OECD (40,3 % aktiv).

V 10 členských zemích představovaly soukromé penze jednu třetinu celkových důchodových příjmů pro stávající důchodce.

V 26 členských zemích se srovnatelnými údaji byla aktiva příspěvkově definovaných (DC) programů větší než v dávkově definovaných (DB) programech; v 8 z těchto zemí vůbec DB programy nebyly.

Penzijní fondy dosáhly vysokých výnosů v r. 2012 ve většině zemí OECD, v 18 zemích byly výnosy vyšší jak 5 %.

Publikace *Pension Markets in Focus* je dostupná z:

<http://www.oecd.org/pensions/PensionMarketsInFocus2013.pdf>

Zdroje:

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). *International Update*, November 2013. In: SSA [online].[cit. 9.12.2013]. Dostupné z http://www.ssa.gov/policy/docs/progdesc/intl_update/2013-11/index.html

Pension funds achieve high returns in most OECD countries in 2012. In: OECD – Private pensions. [online] 6.11.2013. [cit. 10.12.2013]. Dostupné z <http://www.oecd.org/daf/fin/private-pensions/pension-funds-achieve-high-returns-in-most-oecd-countries-in-2012.htm>

2. Pensions at a Glance 2013: OECD and G20 Indicators

26. 11. 2013 vyšlo páté vydání publikace *Pensions at a Glance*, které poskytuje řadu ukazatelů za účelem srovnávání důchodových politik a jejich výsledků mezi zeměmi OECD. Tam, kde je to možné, poskytuje také indikátory dalších velkých ekonomik, které jsou členy skupiny G20.

- Toto vydání zkoumá distribuční dopad nedávných důchodových reforem a analyzuje, jak mohou vlastnictví bydlení, finanční bohatství a veřejně poskytované služby ovlivnit životní úroveň ve stáří.
- Obsahuje také široký výběr ukazatelů důchodové politiky, zahrnující: konstrukci/design důchodových systémů; budoucí důchodové nároky mužů a žen v různých výdělkových úrovních; finance systémů důchodových příjmů jako celku; demografický a ekonomický kontext, v němž důchodové systémy fungují; soukromé penze a veřejné penzijní rezervní fondy.
- Publikace také obsahuje profily důchodových systémů pro všechny země OECD a G20.

Pozdější věk odchodu do důchodu a zvýšení opatření soukromých penzí

Reformy se v jednotlivých zemích liší, ale existují dva hlavní trendy. 1) Reformy *pay as you go* veřejných důchodových systémů, zaměřené na oddálení odchodu do důchodu, zavedly vyšší hranice důchodového věku, mechanismy automatického přizpůsobování důchodového věku a modifikovaná indexační pravidla. To vše by mělo zlepšit finanční udržitelnost důchodových opatření. Věk odchodu do důchodu bude do r. 2050 nejméně 67 let pro muže i ženy – zvýšení proti současným úrovním o 3,5 roku pro muže a o 4,5 roku pro ženy. V některých zemích je důchodový věk přímo spojen s vývojem střední délky života. 2) Vlády posuzovaly fondová soukromá penzijní uspořádání. Zatímco Česká republika, Izrael a Spojené království zavedly příspěvkově definované penzijní programy, Polsko a Maďarsko je redukovaly nebo uzavřely.

Důchodové reformy provedené v průběhu posledních dvou desetiletí znamenají, že mladí lidé, kteří vstupují na trh práce, budou muset více spořit na důchod, ale budou přitom dostávat nižší důchody než generace před nimi. Pracovat déle může vynahradit část snížení, ale každý příspěvkový rok na budoucí důchody má obecně za následek nižší dávky než před reformami. Zatímco budoucí důchody budou klesat v celé škále výdělků, většina zemí chrání nejnižší příjmové skupiny; všude, s výjimkou Švédska, zasáhnou důchodové reformy nejvíce osoby s nejvyššími příjmy.

Přiměřená životní úroveň ve stáří

Snížení chudoby ve stáří je jedním z největších úspěchů sociální politiky v zemích OECD. V r. 2010 byla průměrná míra chudoby starších lidí 12,8 % oproti 15,1 % v r. 2007, a to i přes velkou recesi. V mnoha zemích OECD je riziko chudoby vyšší u mladších věkových skupin, než u starších lidí. Příjmy lidí ve věku 65 let a starších dosahují v zemích OECD v průměru 86 % úrovně disponibilního příjmu celé populace, v rozsahu od téměř 100 % v Lucembursku a ve Francii až k méně než 75 % v Austrálii, Dánsku a Estonsku. K vykreslení úplnějšího obrazu potřeb důchodců je však třeba zvažovat i další faktory, jako vlastnictví bydlení, finanční majetek/bohatství a přístup k veřejně poskytovaným službám.

V zemích OECD jsou v průměru více než tři čtvrtiny osob starších 55 let vlastníky bytů/domů. Bydlení může významně přispět k životní úrovni důchodců, protože ušetří za nájem a mohou, pokud je to nutné, převést svůj majetek na peněžní hotovost prodejem, pronájmem, nebo reverzními hypotečními programy. Vlastníci bydlení však mohou být

příjmově chudí a může pro ně být obtížné platit za udržování domova i za své každodenní potřeby.

Finanční majetek může doplňovat další zdroje důchodového příjmu. Nové mezinárodně srovnatelné údaje v této oblasti bohužel chybí, takže komplexní posouzení je obtížné. V jaké míře může finanční bohatství/majetek pomoci snížit riziko chudoby ve stáří závisí na jeho distribuci; jelikož je finanční bohatství silně koncentrované na vrcholnou část příjmové distribuce, je jeho dopad na chudobu mezi seniory omezený.

Přístup k veřejným službám, jako je zdravotní péče, vzdělávání a sociální bydlení, ovlivňuje také životní úroveň starších lidí. Dlouhodobá péče je velmi důležitá, protože náklady na péči spojené s většími potřebami (tj. 25 hodin týdně) mohou být vyšší než 60 % disponibilního příjmu pro všechny kromě nejbohatší pětiny seniorů. Ženy, které žijí déle než muži a mají nižší důchody i menší majetek/bohatství, jsou zejména ohroženy chudobou ve stáří, když potřebují dlouhodobou péči. Z veřejných služeb těží senioři pravděpodobně více než lidé v produktivním věku: zhruba 40 % seniorů si zvýší příjem prostřednictvím hodnoty věcných veřejných služeb ve srovnání s 24 % populace v produktivním věku.

Klíčová zjištění

Stárnutí populace znamená, že v mnoha zemích OECD se budou důchodové výdaje zvyšovat. Nedávné reformy se zaměřily na zachování nebo obnovení finanční udržitelnosti důchodových systémů snižováním budoucích důchodových výdajů. Sociální udržitelnost důchodových systémů a adekvátnost důchodových příjmů se tak mohou stát zásadní výzvou pro tvůrce politik.

- Budoucí nároky budou obecně nižší a ne všechny země mají zabudovanou speciální ochranu pro osoby s nízkými příjmy. Lidé, kteří nemají plný počet příspěvkových let, budou obtížně zápasit, aby dosáhli adekvátních důchodových příjmů ve veřejných systémech, a tím spíše v soukromých penzijních systémech, které běžně nepřerozdělují příjmy od bohatších k chudším důchodcům.
- Je důležité, aby lidé nepřetržitě pokračovali v placení příspěvků, aby si vybudovali budoucí důchodové nároky. Zvyšování důchodového věku samo o sobě však nebude stačit k zajištění toho, aby lidé zůstali efektivně na trhu práce. Je zapotřebí holistický přístup ke stárnutí.
- Důchodové příjmy pocházejí z různých zdrojů a jsou vystaveny různým rizikům souvisejícím s trhy práce, politikou, ekonomickými podmínkami a individuálními okolnostmi. Nezaměstnaní, nemocní a lidé se zdravotním postižením nemusí být schopni vybudovat si odpovídající důchodové nároky.
- Současní důchodci mají vysoké příjmy ve vztahu k celkové populaci: v průměru 86 % v zemích OECD. Tento výsledek a snížení chudoby ve stáří jsou politické úspěchy posledních desetiletí.
- Z důvodu stigma, nedostatku informací o nároku a dalších faktorů ne všichni senioři, kteří potřebují dávky jako poslední možnost, nárok na tyto dávky uplatňují. Existuje tedy určitá míra skryté chudoby ve stáří.
- Omezování výdajů veřejných důchodových systémů, vývoj směrem k delšímu pracovnímu zapojení a větší spoléhání se na soukromé penze mohou zvyšovat nerovnost mezi důchodci.
- Vlastní bydlení a finanční bohatství doplňují veřejné důchodové dávky. Samy o sobě ale nejsou takovými zdroji příjmů, se kterými by se mohlo počítat jako s plnohodnotnou náhradou řádného důchodového příjmu. Jsou naléhavě potřebné lepší mezinárodně srovnatelné údaje k podrobnějšímu prozkoumání, jak vlastnictví bydlení a finanční bohatství mohou přispět k adekvátnosti důchodových příjmů.
- Veřejné služby posilují důchodové příjmy. To platí zejména o službách zdravotní a dlouhodobé péče. Ze služeb mají mnohem větší prospěch ti nejchudší důchodci oproti

bohatším domácnostem seniorů. Veřejná podpora je nastavena tak, aby hrála stále důležitější roli v prevenci chudoby ve stáří mezi lidmi, kteří potřebují služby zdravotní a dlouhodobé péče.

Publikaci *Pensions at a Glance 2013: OECD and G20 Indicators* lze číst online na http://www.oecd-ilibrary.org/finance-and-investment/pensions-at-a-glance-2013_pension_glance-2013-en

Zdroje:

Pensions at a Glance 2013: Retirement-Income Systems in OECD and G20 Countries. In: OECD [online] 26 November 2013. [cit. 11.12.2013]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/pensions/pensionsataglance.htm>

Pensions at a Glance 2013: OECD and G20 Indicators. Summary in English. In: OECD [online]. [cit. 11.12.2013]. Dostupné z: http://www.oecdpublishing.org/multilingual-summaries/pension_glance-2013-sum/html/pension_glance-2013-sum-en.html

Rachel Fixsen. *Governments must convince people to work longer – OECD*. In: IPE [online] 26 November 2013. [cit. 10.12.2013]. Dostupné z: <http://www.ipe.com/10000484.article>

Světová banka

Modelování důchodové reformy: nástroj simulace možností důchodové reformy

Dnešní důchodové politiky mohou ovlivnit důchodové příjmy a veřejné finance na několik příštích desetiletí. Systémy důchodových příjmů, které jsou dnes finančně dostupné, se často mohou ukázat v budoucnu jako neudržitelné v důsledku tlaku demografického stárnutí a splatnosti penzijních programů. Nástroj Světové banky na simulaci možností důchodové reformy (pension reform options simulation toolkit - PROST) modeluje důchodové příspěvky, nároky, systémové příjmy a výdaje v průběhu dlouhého časového období. Tento model je navržen tak, aby podporoval informovanou tvorbu politiky a překlenul propast mezi kvantitativní a kvalitativní analýzou důchodových režimů. Jde o flexibilní počítačový nástroj, který lze snadno přizpůsobit širokému okruhu podmínek jednotlivých zemí.

PROST je využíván ve více než 90 zemích.

PROST je navržen tak, aby odpovídal na následující druhy otázek:

- Jaké budou příspěvky, dávky, výdělků a potenciální potřeba dotací v dlouhodobém horizontu? Bude systém životaschopný a udržitelný v dlouhodobém horizontu?
- Jaké dávky mohou lidé v budoucnu očekávat? Bude důchodový systém poskytovat důstojný důchodový příjem různým kategoriím lidí?
- Jak velké jsou implicitní důchodové závazky vlády?
- Jak by rozšíření pokrytí, změna podmínek nároku, změny dávek, nebo úprava příspěvkových sazeb ovlivnily systém? Jak se budou měnit náklady, výdaje a závazky v rámci různých reforem?

Speciální část PROSTu analyzuje dopad důchodů na individuální úrovni. Uživatel může zkoumat dopad systému a reforem na jednotlivé pracovníky s různými úrovněmi příjmů, mírami úmrtnosti, výdělkovými profily, věkem při vstupu do zaměstnání, modely odchodu do důchodu atd.

Tento model může pojmout distribuci mezd na kohortu, což umožňuje uživatelům určit účinky změn podlah a stropů příjmů, ze kterých se platí příspěvky, a dopady změn minimální a maximální výše důchodu.

Model může také posoudit cokoli od "parametrických" reforem původních pay-as-you-go systémů - měnící se důchodový věk, příspěvkové sazby, dávky, indexace atd. - ke strukturálním reformám, jako je zavedení individuálních fondových důchodových spořicíh účtů, nebo lze modelovat fiktivní účty.

Výstup modelu:

- projekce populace,
- demografická struktura,
- finanční toky (projekce mezd, dávek, příjmů a výdajů důchodového systému),
- fundamentální systémová reforma,
- individuální dopady.

Zdroj:

Modeling pension reform: the World Bank's pension reform options simulation toolkit. Washington: World Bank. 2013. Dostupné z:

<http://documents.worldbank.org/curated/en/2013/01/18278193/modeling-pension-reform-world-banks-pension-reform-options-simulation-toolkit>

Finsko

Přizpůsobení finského důchodového systému prodlužování střední délky života

31. října 2013 vydal Penzijní panel (Pension Panel)¹ zprávu *Adjusting the Finnish Pension System to the Increase in Life Expectancy*, která shledává, že nedávné důchodové reformy nejsou dostatečné pro dosažení národních fiskálních cílů a cílů v oblasti věku odchodu do důchodu. Panel zdůrazňuje potřebu dalších reforem vzhledem k tempu, jakým se zvyšuje střední délka života, a rostoucím obavám týkajících se udržitelnosti veřejných financí. (Finská populace stárne rychleji než jiné členské země OECD.) Podle Panelu je třeba zvažovat celou řadu reformních opatření za účelem řešení důsledků stárnutí populace. Očekává se, že ústřední organizace trhu práce navrhnou balíček důchodových reforem na podzim r. 2014 tak, aby právní předpisy a nová důchodová reforma mohly vstoupit v účinnost v r. 2017. Zjištění Panelu jsou spíše ilustrativní, nejde o konkrétní doporučení reformních opatření, která by měla být dojednána sociálními partnery.

Panel diskutuje, jak nedávná reformní opatření řešila demografické problémy země. Důchodová reforma z r. 2005 zahrnovala opatření podporující setrvání starších pracovníků na trhu práce a omezení růstu penzijních výdajů:

- změnou normálního důchodového věku pro důchod odvozený od výdělků z hranice 65 let na flexibilní rozmezí 63 až 68 let, zrušením předčasného starobního důchodu a omezením přístupu k předčasnému důchodu (důchodový věk pro univerzální důchod zůstává 65 let);
- zavedením koeficientu průměrné/očekávané délky života do výpočtu důchodu, což sníží důchodové výplaty, protože lidé žijí déle, a podpoří zvýšení efektivního důchodového věku;
- změnou dávkového vzorce tak, aby zahrnoval celoživotní výdělky (namísto posledních 10 let);
- zvýšením důchodových příspěvků o 0,4 procentního bodu v r. 2015 i 2016 (z 23,6 % v r. 2014 na 24,4 % v r. 2016).

Podle Panelu jsou předchozí důchodová reformní opatření jen částečně úspěšná. Reformy vedly k pomalejšímu růstu penzijních výdajů, než se očekávalo v posledních dvou desetiletích, což je trend, který by měl pokračovat. Zdá se však, že bez dalších reformních opatření nebude dosaženo cíle, pokud jde o efektivní důchodový věk (62,4 let do roku 2025). (Finové v současné době odcházejí do důchodu v průměru ve věku 60,9 let.) Dosažení tohoto cíle by mělo pomoci snížit tlaky na zvyšování důchodových příspěvků i značné tlaky na veřejné finance, které bez další reformy porostou.

Zpráva poukazuje na tři opatření, která jsou pro sociální partnery při budoucích jednáních o důchodové reformě zvláště relevantní: (1) důchodové příspěvky, (2) výše důchodových dávek a (3) důchodový věk.

Dobrý důchodový systém musí být flexibilní

Existují velké rozdíly ve zdravotním stavu, pracovní schopnosti a obecné situaci v životě starší populace. Důchodový systém musí být dostatečně flexibilní, aby umožnil individuální rozhodování podle těchto rozdílných podmínek. Úprava prostřednictvím úrovně důchodu takovou flexibilitu zahrnuje, protože jednotlivec si může vybrat, zda chce

¹ Penzijní panel (Pension Panel) je pracovní skupina penzijních expertů jmenovaná ústředními organizacemi trhu práce (ústřední organizace zaměstnavatelů, ústřední organizace zaměstnanců, resp. odbory)

pokračovat v práci po dosažení zákonného důchodového věku, nebo se spokojí s důchodem sníženým na základě koeficientu očekávané délky života. Upravování důchodového věku zvyšováním důchodového věku pro nárok na starobní důchod by snížilo flexibilitu individuální volby.

Jednou z forem flexibility je částečný důchod. Z hlediska finanční udržitelnosti důchodového systému je však rozumné, aby i částečný důchod byl stanoven na pojistně-matematické bázi. V takovém případě by v určitých mezích měli mít lidé možnost zvolit si, jak velký podíl svého důchodu by chtěli použít na částečný důchod. Kombinování částečného důchodu s prací na částečný úvazek přirozeně vyžaduje flexibilitu, a to nejen pokud jde o individuální volby, ale také z hlediska pracovního života.

Flexibilní důchodový systém musí být vybaven tak, aby bral v úvahu rozdíly v možnostech, přáních a připravenosti pokračovat v práci po dosažení důchodového věku, které vyplývají z odlišných pracovních historií a životních situací různých jedinců. Ovlivňují to různé mzdové profily závislé na věku. Jedinci s vyššími výdělky hlavně na začátku svého pracovního života, jejichž pozice se na trhu práce s věkem oslabuje, budou odcházet do důchodu pravděpodobně dříve. Pokračování v práci po dosažení nižší hranice důchodového věku je pravděpodobnější u těch jedinců, jejichž výdělky se s rostoucím věkem nesnižují. Proto je odůvodněné, aby změny důchodu v návaznosti na nižší hranici důchodového věku byly ovlivněny důchodovými nároky nabytými během celého pracovního života. Flexibilní částečný důchod by tvořil přirozenou součást takového systému.

Kromě toho zpráva doporučuje přezkoumat stávající systémy předčasného odchodu do důchodu, finanční pobídky, které motivují pracovníky k odložení odchodu do důchodu, a hranice flexibilního důchodového věku. Dalším důležitým diskutovaným aspektem je sociální spravedlnost a lepší přizpůsobení důchodového systému potřebám starších lidí.

Důchodový systém je entitou s velkým finančním, sociálním a politickým dopadem. Udržet ho moderním vyžaduje mnohostranné odborné znalosti podložené výzkumem, který podporuje veřejnou diskusi a rozhodování. To je nutné při specifikování pravidel úprav automatických komponent systému a sledování jejich dopadu. Odbornost je také významnou součástí v přípravě rozhodovacího procesu o změnách a jejich následného hodnocení.

Zdroje:

Finland. *International Update*. December 2013. In: SSA - Research, Statistics, & Policy Analysis. [online]. [cit. 28.12.2013]. Dostupné z: http://www.ssa.gov/policy/docs/progdesc/intl_update/2013-12/index.html

Adjusting the Finnish pension system to increase in life expectancy. In: Finnish Centre for Pensions. [cit. 28.12.2013]. Dostupné z: <http://www.etk.fi/en/service/home/770/publications> (published: 31.10.2013)

Francie

Důchodová reforma

18. prosince 2013 francouzské Národní shromáždění schválilo definitivně (po předchozím zamítnutí v Senátu) zákon o důchodové reformě 2013.

Zákon zahrnuje opatření, která mají především za cíl:

- zajistit udržitelnost důchodového systému,
- posílit rovnost v oblasti důchodů a
- zjednodušit přístup pojištěnců k informacím a k řízením týkajícím se jejich důchodů

Následující pasáž obsahuje přehled základních opatření reformy:

1. Opatření k zajištění udržitelnosti důchodového systému

Zákon přináší opatření v oblasti financování, která mají umožnit obnovení rovnováhy a udržet ji dlouhodobě, v horizontu roku 2040. Zátěž bude spravedlivě rozdělena mezi podniky, zaměstnance i důchodce.

Prodloužení doby pojištění: Doba pojištění potřebná pro získání starobního důchodu v plné výši se v období od roku 2020 do roku 2035 postupně zvýší ze 166 na 172 čtvrtletí. Doba pojištění pro vznik nároku na důchod v plné výši je závislá na roku narození a v uplynulém období vzrostla až na 41 a půl roku pro osoby narozené mezi lety 1955 a 1957. Další generace pak neměly jistotu, jaký bude další vývoj.

Podle nového zákona se počínajíc generací narozenou v roce 1958 zvýší od roku 2020 doba pojištění každé tři roky o jedno čtvrtletí. Vývoj doby pojištění ukazuje následující tabulka:

Pojištěnec narozený	Dosažení věku 62 let	Doba pojištění pro důchod v plné výši
mezi roky 1958 a 1960	mezi roky 2020 a 2022	41 let a tři čtvrtletí
mezi roky 1961 a 1963	mezi roky 2023 a 2025	42 let
mezi roky 1964 a 1966	mezi roky 2026 a 2028	42 let a jedno čtvrtletí
mezi roky 1967 a 1969	mezi roky 2029 a 2031	42 let a dvě čtvrtletí
mezi roky 1970 a 1972	mezi roky 2032 a 2034	42 let a tři čtvrtletí
v roce 1973 a později	v roce 2035 a později	43 let

Změna v oblasti valorizace důchodů: Valorizace důchodů bude od roku 2014 prováděna k 1. říjnu místo k 1. dubnu. Toto opatření se nedotkne poživatelů starobního minima.

Postupné zvyšování zaměstnaneckých i zaměstnavatelských příspěvků (bude upraveno nařízením): V roce 2014 se zaměstnanecké i zaměstnavatelské příspěvky zvýší o 0,15 % a poté porostou o 0,05 % ročně až do roku 2017. Celkové zvýšení během 4 let představuje tedy pro zaměstnance 0,3 % a pro zaměstnavatele také 0,3 %.

Zdanění zvýšení důchodů za výchovu tří a více dětí (upravuje finanční zákon pro rok 2014): Zvýšení důchodů ve výši 10 %, které je poskytováno rodičům 3 a více dětí, bude podléhat dani z příjmu.

Zavedení systému řízení: Reforma zavede třístupňový systém řízení:

- Poradní rada pro důchody (*Conseil d'orientation des retraites - COR*), která byla zřízena v roce 2000, vypracuje každý rok na základě stanovených indikátorů veřejnou bilanci důchodového systému.
- Výbor pro dohled nad důchody (*Comité de suivi des retraites*), který bude zřízen v rámci reformy, vydá na základě bilance COR každý rok posudek. Pokud to bude nutné, upozorní na významné odchylky včetně projekcí a navrhne opravná opatření.
- Vláda provede konzultace se sociálními partnery a poté přijme nebo předloží Parlamentu dohodnutá opatření.

Nový Výbor pro dohled nad důchody bude složen z 5 členů, a to z předsedy a ze dvou žen a dvou mužů, kteří jsou uznávanými odborníky v důchodové problematice.

2. Opatření ke zvýšení spravedlnosti systému

Kompenzace obtížnosti práce v rámci systému „osobních kont ochrany před obtížnostmi práce“:

Od roku 2015 bude každému zaměstnanci, který bude vystaven některému z deseti stanovených rizikových faktorů, zřízeno tzv. „osobní konto ochrany před obtížnostmi práce“ (*„compte personnel de prévention de la pénibilité“*). Za každé registrované čtvrtletí expozice bude zaměstnanci na účet připsán jeden bod, popř. dva body v případě více rizikových faktorů působících současně.

Za každých 10 bodů vznikne zaměstnanci nárok na jedno čtvrtletí:

- odborného vzdělávání k rekvalifikaci na méně obtížnou práci,
- udržení plné mzdy při přechodu na částečný úvazek v průběhu celé kariéry,
- zvýšení doby pojištění, které umožní dřívější odchod do důchodu, a to až o 2 roky před minimálním věkem.

Prvních 20 bodů budou muset zaměstnanci použít k odbornému vzdělávání, což se však nebude týkat zaměstnanců, kterým v době, kdy toto opatření vstoupí v účinnost, tj. 1. ledna 2015, bude minimálně 52 let.

Zaměstnanci, kteří k tomuto datu dosáhnou věku 59,5 roku, dostanou za každé čtvrtletí expozice dvojnásobný počet bodů.

Pro všechny generace budou moci být body od dosažení věku 55 let převedeny na důchodová čtvrtletí a od dosažení věku 58 let započítány pro účely předčasného důchodu z důvodu dlouhé doby kariéry.

Opatření ve prospěch žen, mladých pracovníků a osob s přerušovanou kariérou:

- lepší zohledňování nízkých mezd, práce na částečný úvazek a období, kdy došlo k přerušení kariéry: k získání jednoho čtvrtletí bude třeba pobírat mzdu ve výši 150násobku hodinové minimální mzdy SMIC (dosud 200násobek);
- lepší zohledňování mateřství: budou započítávána všechna čtvrtletí mateřské dovolené;
- výhodnější získávání čtvrtletí pro mladé lidi: započítávání všech čtvrtletí učení, pomoc při nákupu čtvrtletí za dobu studia, možnost získání až dvou čtvrtletí s placením nižšího příspěvku v době stáže;
- výhodnější započítávání doby nezaměstnanosti, po kterou nebyly poskytovány dávky v nezaměstnanosti;
- další zmírnění podmínek pro předčasný odchod do důchodu pro osoby, které začaly pracovat velmi mladé.

Opatření pro osoby podnikající v zemědělství a jejich manžele/manželky s nejnižšími důchody:

- záruka celkového důchodu ve výši 75 % minimální mzdy SMIC za kompletní kariéru,
- větší nároky na doplňkový důchod pro manželky a rodinné pomocníky,
- výhodnější podmínky pro nárok na příspěvkové minimum pro zemědělce.

Opatření ve prospěch zdravotně postižených pojištěnců a jejich pečovatele:

- snazší přístup k předčasnému důchodu a k důchodu v plné výši od dosažení věku 62 let pro pracovníky se zdravotním postižením,
- opatření ve prospěch osob, které se starají o postižené rodiče v domácnosti, popř. nemocné dítě – např. zrušení podmínky příjmů pro automatické a bezplatné začlenění do starobního pojištění rodičů v domácnosti (AVPF), zvýšení doby pojištění pro rodinné příslušníky pečující o dospělé těžce postižené osoby.

3. Opatření ke zjednodušení přístupu k informacím a k dávkám, větší koordinace mezi důchodovými systémy:

- zavedení individuálního jednotného důchodového účtu pro každého pojištěnce, díky kterému budou mít pojištěnci permanentní online přístup k informacím o svých nárocích ve všech soustavách, k odhadům budoucích důchodů, ze svých účtů budou moci provádět administrativní úkony apod.,
- zavedení jednotné žádosti o důchod v případě, že je pojištěnec pojištěn ve více soustavách; podání žádosti v jedné ze soustav bude považováno za žádost o přiznání všech důchodů pojištěnce,
- vyplácení jediného důchodu pojištěncům pojištěným ve více soustavách a následné vzájemné proplácení mezi soustavami.

Zdroje:

18/12 - Réforme des retraites : les points clés à retenir. In: Ministère des Affaires Sociales et de la Santé [online]. [cit. 2013-12-20]. Dostupné z: <http://social-sante.gouv.fr/reforme-des-retraites,2780/le-journal-de-la-reforme,2793/actualites-de-la-reforme,2794/18-12-reforme-des-retraites-les,16827.html>

Assurer la pérennité des régimes de retraites. In: Ministère des Affaires Sociales et de la Santé [online]. [cit. 2013-12-16]. Dostupné z: <http://social-sante.gouv.fr/reforme-des-retraites,2780/une-reforme-qui-garantit-notre,2788/assurer-la-perennite-des-regimes,2812/>

Rendre le système plus juste. In: Ministère des Affaires Sociales et de la Santé [online]. [cit. 2013-12-16]. Dostupné z: <http://social-sante.gouv.fr/reforme-des-retraites,2780/une-reforme-qui-garantit-notre,2788/rendre-le-systeme-plus-juste,2813/rendre-le-systeme-plus-juste,16226.html>

Je suis né en 1958. Quelle durée d'assurance dois-je avoir pour percevoir une retraite à taux plein ? In: Ministère des Affaires Sociales et de la Santé [online]. [cit. 2013-12-20]. Dostupné z: <http://social-sante.gouv.fr/reforme-des-retraites,2780/questions-retraite,2795/je-suis-ne-en-1958-quelle-duree-d,16173.html>

Compenser la pénibilité. In: Ministère des Affaires Sociales et de la Santé [online]. [cit. 2013-12-20]. Dostupné z: <http://social-sante.gouv.fr/reforme-des-retraites,2780/pages,2805/compenser-la-penibilite,16333.html>

Améliorer la prise en compte des interruptions de carrière, notamment pour les femmes et les jeunes actifs. In: Ministère des Affaires Sociales et de la Santé [online]. [cit. 2013-12-20]. Dostupné z: <http://social-sante.gouv.fr/reforme-des-retraites,2780/pages,2805/ameliorer-la-prise-en-compte-des,16334.html>

Réforme des retraites 2013. In: Editions Tissot. [online]. [cit. 2013-10-14]. Dostupné z: http://www.editions-tissot.fr/actualite/droit-du-travail-article.aspx?secteur=PME&id_art=4985&titre=R%c3%a9forme+des+retraites+2013

Réforme des retraites 2013 : tableau de synthèse. In: Editions Tissot [online]. [cit. 2013-10-14]. Dostupné z: http://www.editions-tissot.fr/droit-travail/livreblanc_confirm.aspx?TCL_ID=253046&TEL_ID=2103&TCA=

Itálie

Penzijní spoření pro snížení státního dluhu

Ve snaze snížit vysokou zadluženost země (nad 130 % HDP) italská vláda zvažuje, jak využít penzijní fondy jako zdroj peněz na nákup státních dluhopisů.

Představitelé penzijních fondů jsou k těmto úvahám zdrženliví.

Zdroj:

Italy's Government Looks to Tap Pensions Funds. [cit. 2013-11-12]. Dostupné z: <http://blogs.wsj.com/moneybeat/2013/10/24/italys-government-looks-to-tap-pensions-funds/>

Německo

1. Zpráva o důchodovém pojištění 2013

V listopadu 2013 schválil spolkový kabinet Zprávu o důchodovém pojištění 2013. Takováto zpráva je vypracovávána každý rok. Na základě modelových výpočtů a s ohledem na právní předpisy platné v době jejího zpracování popisuje především vývoj příjmů a výdajů, rezervy a potřebné příspěvkové sazby v příštích 15 kalendářních letech.

Ze zprávy 2013 vyplývají tyto nejdůležitější výsledky:

Pozitivní ekonomický vývoj se odráží i ve vývoji důchodových financí. Podle modelových výpočtů je pro konec roku 2013 odhadována rezerva důchodového pojištění ve výši 31,0 miliard eur.

Na základě platných právních předpisů by podle modelových výpočtů úroveň zajištění před zdaněním¹, tj. veličina, která vyjadřuje úroveň důchodů, klesala ze 48,7 % v roce 2013 na 47,5 % v roce 2020 a dále na 45,4 % v roce 2027. V příštím patnáctiletém období nesmí být podle právních předpisů příspěvková sazba do roku 2020 vyšší než 20 % a poté vyšší než 22 %. Úroveň zajištění před zdaněním v tomto období musí být do roku 2020 minimálně 46 % a poté minimálně 43 %.

Horní hranice příspěvkové sazby a minimální úroveň zajištění jsou zárukou pro to, aby se starší generace mohly spolehnout na přiměřené zabezpečení, aniž by byly mladší generace přetěžovány. Modelové výpočty důchodové zprávy ukazují, že horní hranice příspěvkové sazby i minimální úroveň zajištění budou dodrženy.

Plný text důchodové zprávy "Bericht der Bundesregierung über die gesetzliche Rentenversicherung, insbesondere über die Entwicklung der Einnahmen und Ausgaben, der Nachhaltigkeitsrücklage sowie des jeweils erforderlichen Beitragssatzes in den künftigen 15 Kalenderjahren gemäß § 154 Abs. 1 und 3 SGB VI (Rentenversicherungsbericht 2013)" je k dispozici na:

http://www.bmas.de/SharedDocs/Downloads/DE/rentenversicherungsbericht-2013.pdf?__blob=publicationFile

Zdroj:

Kabinett beschließt Rentenversicherungsbericht 2013. In: Bundesministerium für Arbeit und Soziales [online]. 2013-11-20. [cit. 2013-11-25]. Dostupné z:

<http://www.bmas.de/DE/Service/Presse/Pressemitteilungen/rentenversicherungsbericht-20-11-2013.html>

Změny důchodových systémů ve vybraných zemích světa. Praha: VÚPSV, prosinec 2010. Dostupné z: http://www.vupsv.cz/sites/File/audit-clanky/zmeny_duchod_systemu-12-2010.pdf

¹ Úroveň zajištění před zdaněním (Sicherungs niveau vor Steuern) je dána poměrem standardního důchodu (45 důchodových bodů) po odečtení příspěvku na nemocenské pojištění a pojištění pro případ péče, avšak před případným zdaněním důchodu, k průměrné hrubé mzdě po odečtení příspěvků pracovníků na sociální pojištění a příspěvků na podporované dobrovolné soukromé doplňkové starobní zabezpečení, ale před srážkou daně ze mzdy. Tato veličina je jako měřítko vývoje důchodů nutná od roku 2005, protože vzhledem k ustanovením týkajícím se zdaňování důchodů nelze vypočítat jednotnou úroveň čistých důchodů pro všechny ročníky.

2. Koaliční smlouva CDU/CSU a SPD: plány v důchodové oblasti

Koncem listopadu 2013 se nová vládní koalice CDU/CSU a SPD dohodla na společné koaliční smlouvě, která nese název „Utvářet budoucnost Německa“ (*Deutschlands Zukunft gestalten*). Do smlouvy byla zahrnuta i řada plánů na změny v důchodové oblasti.

Ve smlouvě se mj. uvádí, že vláda chce jak na trhu práce, tak v oblasti důchodů vytvořit takové pobídky, aby co nejvíce lidí setrvalo při dobrém zdraví co nejdéle v pracovním životě a svými daněmi a příspěvky posilovalo finanční základnu systémů zabezpečení ve stáří. Zároveň chce vláda ponechat dostatek prostoru pro doplňkové zabezpečení a volnost k samostatnému utváření života ve starším věku.

Smlouva počítá s následujícími opatřeními:

- Pojištěnci s dlouhou dobou pojištění, kteří získali 45 příspěvkových let (včetně doby nezaměstnanosti), budou moci od 1. července 2014 odejít do důchodu dovršením 63 let bez jeho krácení. V současné době mohou pojištěnci se 45 lety pojištění odejít do důchodu při dovršení 65 let. Věk, jehož dosažením bude možné odejít do důchodu bez krácení dávky, se bude paralelně se zvyšováním všeobecného důchodového věku postupně zvyšovat až na 65 let.
- Vláda chce zlepšit právní rámec pro flexibilní přechod z pracovního života do důchodu.
- Vláda chce výrazně zlepšit důchodové nároky osob se sníženou výdělečnou schopností. Cílem je lépe zabezpečit ty osoby, které jsou na tuto dávku odkázány, aniž by se vytvořily nové pobídky pro předčasné odchody do důchodu, které nejsou nezbytně nutné. Od 1. července 2014 se u důchodů z důvodu snížené výdělečné schopnosti (*invalidních důchodů*) zvýší tzv. připočitatelná doba (*Zurechnungszeit*)² z 60 na 62 let. U posledních čtyř let před důchodem z důvodu snížené výdělečné schopnosti se bude provádět přezkum výhodnější varianty.
- Zlepšením podnikového preventivního zdravotního managementu se má dosáhnout toho, aby starší lidé mohli ve zdraví a výkonnosti vykonávat svou práci. Lidem s akutním onemocněním se musí dostat rychlé a účinné péče, aby se co nejvíce předcházelo chronickým obtížím. Rozpočet na rehabilitaci se musí přizpůsobovat podle potřeb s přihlédnutím k demografickým změnám, aby i v budoucnosti mohlo zákonné důchodové pojištění poskytovat svým pojištěncům nezbytné dávky v oblasti rehabilitace a prevence.
- Vláda chce posilovat podnikové starobní zabezpečení, aby se stalo samozřejmostí i pro pracovníky malých a středních podniků. Chce vytvářet podmínky pro to, aby se podnikové důchody výrazně rozšířily i v malých podnicích.
- Vláda chce zavést „solidární důchod za životní práci“ (*Lebensleistungsrente*), kterým chce odměnit dlouholetou práci a dlouhodobé placení příspěvků. Vláda předpokládá, že k zavedení této dávky dojde do roku 2017. Vychází se při tom ze zásady, že tomu, kdo byl dlouhodobě pojištěn v zákonném důchodovém pojištění a platil příspěvky (40 let) a přesto ve stáří dosáhl příjmu nižšího, než odpovídá 30 důchodovým bodům, se má přilepšit zvýšením hodnoty získaných bodů. Toto opatření je zaměřeno především na osoby s nízkými výděly a na osoby, které pečovaly o rodinné příslušníky nebo vychovávaly děti. Díky přechodné úpravě do roku 2023 (kdy bude stačit 35 příspěvkových let) chce vláda zjistit, zda jsou zohledněny především pracovní kariéry lidí v nových spolkových zemích. Poté má být jako podmínkou nároku nezbytné doplňkové starobní zabezpečení. Ve všech případech bude jako příspěvkové roky

² V současné době dostávají osoby, které se stanou práceneschopnými, důchod z důvodu snížené výdělečné schopnosti, jako kdyby pracovaly do věku 60 let. Doba mezi odchodem do důchodu a dosažením věku 60 let je tzv. „připočitatelná doba“ (*Zurechnungszeit*).

posuzováno až 5 let nezaměstnanosti. Osobám, které ani po zvýšení hodnoty bodu nezískají důchod odpovídající 30 bodům a u kterých bude prokázána potřeba, bude poskytován příspěvek do celkové částky 30 bodů. Financováno bude toto opatření z daní.

- Matkám a otcům, jejichž děti se narodily před rokem 1992, bude od 1. 7. 2014 v důchodovém zabezpečení přiznán jeden bod navíc za jejich výchovu. Tím bude těmto osobám výchova dětí zohledněna lépe než doposud.
- Bude pokračovat proces vyrovnávání mezi východními a západními spolkovými zeměmi. Na konci paktu solidarity, tedy 30 let po sjednocení Německa, má být dosaženo úplného vyrovnání důchodových hodnot.

Zdroje:

Deutschlands Zukunft gestalten Koalitionsvertrag zwischen CDU, CSU und SPD. 18. Legislaturperiode. CDU [online]. [cit. 2013-12-08]. Dostupné z: <https://www.cdu.de/sites/default/files/media/dokumente/koalitionsvertrag.pdf>

Der Koalitionsvertrag von CDU, CSU und SPD. In: CDU [online]. 2013-11-27. [cit. 2013-12-08]. Dostupné z: <http://www.cdu.de/artikel/der-koalitionsvertrag-von-cdu-csu-und-spd>

Změny důchodových systémů ve vybraných zemích světa. Praha: VÚPSV, říjen 2012
Dostupné z: http://www.vupsv.cz/sites/File/prispevky/duchod_systemy_rijen-2012.pdf

3. Ke snížení příspěvkové sazby v roce 2014 nedojde

Nová německá vláda rozhodla, že v roce 2014 nedojde ke snížení příspěvku na všeobecné důchodové pojištění a bude činit i nadále 18,9 %.

Podle dosavadních právních předpisů by měl příspěvek poklesnout na 18,3 % vzhledem k tomu, že rezervy důchodového pojištění výrazně překračují předepsaný maximální rozsah. Nová vláda proto připravila návrh zákona, kterým tento mechanismus obejde.

Zdroje:

Schwarz-Rot stoppt Beitragssenkung bei der Rente. *Handelsblatt.* 2013-12-19 [online]. [cit. 2013-12-22]. Dostupné z: <http://www.handelsblatt.com/politik/deutschland/groko-projekt-schwarz-rot-stoppt-beitragssenkung-bei-der-rente/9242786.html>

Das ändert sich im neuen Jahr. In: Bundesministerium für Arbeit und Soziales [online]. 2013-12-19. [cit. 2013-12-22]. Dostupné z: <http://www.bmas.de/DE/Service/Presse/Pressemitteilungen/Das-aendert-sich%20im-neuen-Jahr-2014.html>

Nizozemsko

Proč Nizozemsko hledá inspiraci v Chile ohledně nového důchodového systému (když se Velká Británie chce inspirovat Nizozemskem)

V nedávné zprávě o reformě zaměstnaneckých penzí ve Velké Británii navrhl ministr Steve Webb, že by se Spojené království mělo podívat na zavedení nizozemského stylu kolektivních příspěvkově definovaných programů (CDC - Collective Defined Contribution). Ve stejné době v Nizozemsku skupina mladých politiků napříč stranami - opírajících se o několik významných nizozemských ekonomů - volá po tom, aby Nizozemsko zcela přešlo od svého současného systému kolektivních zaměstnaneckých penzí na osobní příspěvkově definovaný penzijní systém podobný chilskému penzijnímu systému.

Mladí politici navrhli nový systém, v němž je každý jedinec povinen spořit do osobního penzijního programu, v němž by úspory byly investovány kolektivně v jednotlivých kohortách podle věkových skupin. Cílem zavedení osobních účtů je odstranit jakoukoli možnost mezigeneračního konfliktu. Potenciálně by návrh znamenal začátek konce nizozemského kolektivního penzijního systému.

Co bylo navrženo

Nový návrh má 10 prvků:

1. Povinnou registraci/zápis - všichni pracující dospělí by měli mít povinnost spořit minimální procentní sazbu ze svého platu na penzi. Procentní sazba by měla být stanovena vládou a musí být dostatečná k získání adekvátní penze.
2. Účastníci by měli mít určitou volnost vybrat si, kdy budou odcházet do důchodu a spořit více než požadované minimum až do určitého limitu.
3. Zaměstnavatelé jsou povinni automaticky zachovat zákonné minimální penzijní příspěvky svých zaměstnanců a ukládat je na individuální penzijní spořicí účty svých zaměstnanců.
4. Zaměstnanci se mohou svobodně rozhodnout, který z regulovaných penzijních poskytovatelů bude spravovat jejich individuální penzijní spořicí účty. Penzijní poskytovatelé investují prostředky kolektivně a převádění finančních prostředků bude omezené.
5. Za účelem zlepšení efektivnosti a snížení nákladů by měl být počet penzijních poskytovatelů výrazně snížen.
6. Vláda bude odpovědná za regulaci s cílem zajistit, že riziko je řízeno tak, že každá věková skupina investuje vhodným způsobem.
7. Směrnice/regulace by měla zajistit, aby účastníci byli informováni o tom, kolik naspořili, jakou penzi mohou očekávat a jaká existují rizika.
8. Noví penzijní poskytovatelé musí splňovat určité požadavky a náklady musí být jasné a transparentní. Směrnice/regulace bude omezovat náklady, které mohou být převedeny na účastníky.
9. Riziko úmrtnosti zůstane kolektivní. Pokud zemře účastník předčasně, budou jeho úspory použity na poskytování penzí pro účastníky, kteří žijí déle, než se očekávalo.
10. Jakmile bude nový systém penzí implementován, musí být všechny budoucí penze poskytovány prostřednictvím nového systému. Penzijní nároky vybudované v rámci současného systému by zůstaly nedotčeny.

Všechny, ale zejména dva poslední body, jsou shodné, nebo téměř shodné se současným chilským penzijním systémem, zavedeným v r. 1981 (a od té doby reformovaným). Co je na chilském systému tak atraktivní pro mladou nizozemskou generaci?

Co chilský systém nabízí

Na první pohled se může zdát překvapující, že se Nizozemsko vůbec chilským systémem inspiruje. Melbourne Mercer Global Pension Index 2013 řadí nizozemský důchodový systém výše (na 2. místo) než ten chilský (na 8. místo). Chilský systém v současné době trpí nedostatečnou minimální úrovní příspěvků a nedostatečnou minimální úrovní důchodu, stejně jako příliš omezenými možnostmi pro anuitizaci penzijních úspor na důchod. Žádná z těchto kritik ale není podstatou samotného systému. To, co přitahuje mladé nizozemské politiky na chilském systému, je jeho značná svoboda volby, osobní vlastnictví prostředků/fondů, absence mezigeneračních transferů a nízké náklady. Vytváření osobních důchodových fondů/prostředků odstraní, podle mladých politiků, mezigenerační konflikt a bude lacinější a spravedlivější pro všechny.

Ve srovnání s dnešními účastníky v Nizozemsku mají penzijní střadatelé v Chile velký výběr. Mohou si svobodně vybrat svého poskytovatele (po prvních dvou letech spoření, během nichž jsou povinni vybrat si nejlevnějšího poskytovatele) a fondy, do kterých investují. Datum odchodu do důchodu není pevně stanoveno, lze odejít dříve, nebo odchod do důchodu odložit. Po odchodu do důchodu mají důchodci k dispozici různé volby, jak chtějí využít své penzijní úspory na financování svého důchodového života. A možná nejsilnější skutečností je efektivnost chilského systému: bylo vypočteno, že nizozemský automechanik obdrží v důchodu v průměru 2,5násobek toho, co si naspořil; chilský automechanik dostane v průměru 3,8násobek.

Chilský systém prostě stojí méně a nabízí více. Odstraňuje také problém, že jedna generace bude v důchodu žít za úspory jiné generace. Jelikož nizozemská populace stárne, bude tato skutečnost stále důležitější. Chilský systém těží z rozsahu kolektivního systému, ale odstraňuje riziko mezigeneračních transferů. Lze očekávat, že mladší generace zaměstnanců budou stále více upřednostňovat takový systém.

Zdroj:

Erik Schouten. *Why the Netherlands is looking to Chile for a new pension system (when the UK is looking at the Netherlands)*. In: Aegon Global Pensions [online] December 3, 2013. [cit. 16.12.2013]. Dostupné z:

<http://www.aegonglobalpensions.com/en/Home/Publications/News-archive/News/Why-the-Netherlands-is-looking-to-Chile-for-a-new-pension-system/>

Polsko

1. Další omezení penzijních fondů druhého pilíře v Polsku

Polská vláda konečně zveřejnila návrh zákona, který radikálně mění druhý pilíř důchodového systému.

Návrh zákona z 10. října 2013 zavádí v podstatě všechny návrhy zveřejněné v září i s represivním omezením reklamy ze strany fondů druhého pilíře (OFE) a některými navrženými změnami třetího pilíře.

Návrh zákona je nyní po 30 dní předmětem veřejné konzultace.

Zveřejněný návrh představuje zásadní obrat od r. 1999, kdy bylo zavedení povinného druhého pilíře považováno za prostředek k zajištění vyššího důchodového příjmu a eventuálního snížení penzijního a veřejného deficitu, zatímco se stal pravý opak.

Návrh zákona uvádí, že náklady spojené s OFE se podle Ministerstva financí nafoukly do konce roku 2012 na 279,4 mld. PLN (66,7 mld. €).

Tato částka odpovídá 17,5 % HDP a více než 30 % veřejného dluhu země.

Ministerstvo financí odhaduje, že změny v r. 2014 sníží veřejný dluh o 8,4 % HDP podle národních účetních standardů a o 9,2 % podle metodiky EU.

Jak se dalo očekávat, polská Sociální pojišťovna (ZUS) prvního pilíře bude zpracovávat důchodové výplaty OFE s naakumulovanými finančními prostředky transferovanými po krocích po dobu 10 let před odchodem do důchodu.

Kontroverzní investiční změny jsou také na místě.

Všechna polská svrchovaná a státem garantovaná držení dluhopisů budou transferována z OFE 3.2.2014.

Zákon skutečně stanovuje 51,5 % hodnoty portfolia ke 3. září 2013 - den před tím, než vláda oficiálně oznámila změny - takže fondy, které nemohou vyhovět této kvótě státními dluhopisy, budou muset vyrovnat tento rozdíl z jiných aktiv, jako jsou peněžní a bankovní vklady, silniční a komunální dluhopisy.

Polská komora penzijních fondů (IGTE), která zpochybnila legálnost jak převodu majetku na ZUS před odchodem do důchodu, tak i odvádění státních cenných papírů, se dříve snažila získat stanovisko od Evropské komise.

Małgorzata Rusewiczová, úřadující prezidentka IGTE, řekla IPE: „Stále zdůrazňujeme, že navrhované změny vzbuzují vážné právní pochybnosti.“

„V souladu s právními předpisy platnými v Polsku mají OFE právo, aby investovaly aktiva svých členů až do pojištěného odchodu do důchodu.“

„Převod aktiv z OFE do ZUS, i když se týká pouze jejich části, jako je tomu v případě dluhopisů, proto představuje přivlastnění aktiv, která jsou vlastnictvím OFE a jeho členů, veřejnou institucí bez kompenzace.“

„Aktiva naakumulovaná jménem pojištěného přestanou být soukromým majetkem - stanou se veřejným majetkem a budou spotřebovávána státem.“

V budoucnu budou OFE vyloučeny z investování do jakýchkoli státních cenných papírů, a to nejen těch polských, stejně jako ze státem garantovaných půjček, vkladů a souvisejících nástrojů.

Jako součást toho, co vláda soustavně nazývá investice "reálné ekonomiky", budou moci investovat do polských silničních a dalších infrastrukturních dluhopisů, korporátních a municipálních emisí.

Od 4. února 2014 budou OFE muset investovat minimálně 75 % do vlastnického podílu (ekvity) bez ohledu na věk svých členů a jejich chuť riskovat.

„Nutit penzijní fond investovat minimálně 75 % výhradně do majetkových podílů významně zvýší riziko takových transakcí a znemožní správu výhodnou pro pojištěnce,“ řekla Rusewiczová.

„Nebude možné chránit reálnou hodnotu těchto aktiv v období propadu ekonomiky. Až dosud nebylo nikdy takové řešení nikde v penzijních fondech použito.“

Ostatní investiční omezení budou zrušena k 1. červenci 2014, včetně zrušení kritéria minimální návratnosti investic.

Horní hranice zahraničních investic se zvýší z 5 % na 10 %, potom na 20 % v r. 2015 a na 30 % v r. 2016.

OFE budou moci půjčovat kapitál (praxe dříve zakázaná), zatímco zvláštní zákon bude specifikovat, za jakých okolností budou moci využívat deriváty, které jsou až dosud rovněž zakázány.

Příspěvkové poplatky se sníží na polovinu; na 1,75 % pro OFE a 0,4 % pro ZUS. Příspěvky do OFE budou omezeny na 2,92 % hrubých mezd.

Dosud povinný systém se stává dobrovolným.

Nově vstupující na trh práce a existující členové OFE budou mít tříměsíční lhůtu od 1. dubna 2014, aby deklarovali svůj záměr zůstat ve druhém pilíři, nebo transferovat budoucí příspěvky do ZUS.

Tuto volbu mohou provést osobně, poštou nebo on-line. Těm, kteří tak neučiní, budou jejich budoucí příspěvky přesunuty do ZUS.

Pracovníci budou moci změnit své rozhodnutí, další lhůta duben až červen se poprvé otevře po dvou letech a potom každé čtyři roky.

V podstatě je to jediný ústupek, který vláda udělala od oznámení svých návrhů v září. Předtím měla být možnost změny omezena pouze na ty pracovníky, kteří se rozhodli ve druhém pilíři zůstat.

Členové OFE budou moci změnit svůj fond každé tři měsíce, i když není jasné, jak budou své rozhodnutí provádět, jelikož vláda také spustila bombu tím, že publikování a šíření reklamy OFE je kriminálním činem podléhajícím trestu 1 mil. PLN nebo až 2 rokům vězení.

„Jsme překvapeni dodatečnou změnou, podle které nebude možné žádným způsobem OFE inzerovat,“ řekla Rusewiczová. „My opravdu v tuto chvíli nevíme, jak interpretovat tato pravidla. Nevíme například, zda IGTE bude moci vůbec organizovat nějakou informační kampaň týkající se OFE. Byl by to úkaz pro celou EU, pokud by takové pravidlo polský parlament přijal.“

Návrh také zahrnuje zlepšující změny v IKZE¹ důchodových účtech třetího pilíře zavedených v r. 2011, včetně navýšení limitu na nezdaněné příspěvky a snížení daně z výplat na 10 %.

Zdroj:

Krystyna Krzyzak. *Poland places further restrictions on second-pillar pension funds*. IPE [online] 14 October 2013. [cit. 12.11.2013]. Dostupné z: <http://www.ipe.com/poland-places-further-restrictions-on-second-pillar-pension-funds/10000170.article>

¹ Indywidualne Konto Zabezpieczenia Emerytalnego (IKZE) - individuální účty penzijního zabezpečení

2. Opozice vůči důchodové reformě v Polsku slábne, jak se návrh blíží hlasování

Kontroverzní reforma druhého pilíře důchodového systému v Polsku je téměř připravena do parlamentu.

Některé modifikace byly údajně schváleny, ale ty poskytnou jen malou útěchu fondům druhého pilíře (OFE).

V případě kontroverzního 75% limitu minimálních investic do vlastnického podílu (ekvity) přistoupila vláda, zdá se, ke kompromisu mezi Ministerstvem práce a Ministerstvem sociální politiky, která chtěla limit vyřadit ve své verzi zákona předloženého vládě 14. 11. 2013, a Ministerstvem financí, které chtělo limit zavést na dobu nejméně dvou let.

75% limit bude nyní platit až do konce r. 2014 a potom bude snížen o 20 procentních bodů každý rok až do úplného zrušení v r. 2018.

Zdá se, že vláda také vypustila trest vězení za reklamu se strany OFE.

Místo toho byla zvýšena pokuta na pevnou částku (3 mil. PLN), což zneklidnilo polský Úřad finančního dohledu (Financial Supervision Authority - KNF).

KNF tvrdí, že jako důchodový regulátor by měl být schopen uzpůsobit takové pokuty podle závažnosti přestupku. Zákaz bude nyní platit pouze v období od dubna do července 2014, tedy v období, během něhož se budou muset členové fondu rozhodnout, zda chtějí zachovat své příspěvky (2,92 %) plynoucí do OFE, převést tento podíl do ZUS, nebo se nerozhodnou a budou přesunuti do ZUS.

Členové mohou deklarovat svůj záměr poštou, osobně na ZUS nebo finančním úřadu, nebo on-line.

Přístup na portál veřejné správy je však možný pouze potom, když ZUS nebo finanční úřad ověří tzv. "důvěryhodný" profil ("trusted" profile), což pravděpodobně vysvětluje, proč měl portál v polovině listopadu méně než 175 tis. důvěryhodných profilů.

Vláda neustoupila od převzetí všech aktiv státních dluhopisů.

Podle KNF je mechanismus průměrování pro převzetí dluhopisů - transfer 51,5 % aktiv každého OFE ke dni 3. září - diskriminační, protože některé fondy budou muset likvidovat jinak zisková aktiva, aby nahradily jakýkoli schodek vládních dluhopisů.

KNF se zasekl na těchto svých konzultativních názorech (na rozdíl od některých jiných konzultací) v tomto zdlouhavém procesu.

Ministerstvo financí, ministerstvo spravedlnosti a generální prokurátor poté, co vznesli ústavní a jiné námitky, se shodují s oficiální vládní linií a nechávají jako poslední naději pro OFE polského prezidenta Bronisława Komorowského, kdyby se rozhodnul odkázat tuto ságu na nejvyššího arbitra, Ústavní soud.

Zdroj:

Krystyna Krzyzak. *Opposition to Poland's pensions reform wanes as bill nears vote*. In: IPE [online] 18 November 2013. [cit. 10.12.2013]. Dostupné z: <http://www.ipe.com/1000429.article>

Rakousko

1. Valorizace důchodů

V roce 2014 budou všechny důchody valorizovány o 1,6 %. V souladu s opatřeními 2. zákona na podporu stability 2012 se v roce 2014 stanoví sazba pro valorizaci na základě míry inflace minus 0,8 procentního bodu.

Vyrovňovací příspěvek, který je poskytován poživatelům důchodů s nízkými příjmy, bude valorizován podle míry inflace, tedy o 2,4 %.

Zdroj:

Hundstorfer: *Pensionen werden 2014 gemäß Stabilitätsgesetz mit 1,6 Prozent angepasst*. In: Bundesministerium für Arbeit, Soziales und Konsumentenschutz [online]. 2013-11-25. [cit. 2013-11-28]. Dostupné z: http://www.bmask.gv.at/site/Presse/Presseaussendungen/Hundstorfer_Pensionen_werden_2014_gemaess_Stabilitaetsgesetz_mit_1_6_Prozent_angepasst?rangeFrom=10

2. Zprávy Komise k dlouhodobému zajištění důchodů

V říjnu 2013 schválila Komise k dlouhodobému zajištění důchodů (*Kommission zur langfristigen Pensionssicherung*) dvě zprávy analyzující situaci v důchodové oblasti.

Komise k dlouhodobému zajištění důchodů je grémium reprezentantů stran zastoupených v Národní radě, sociálních partnerů, důchodců a expertů. K úkolům komise patří mj. výpočet směrné hodnoty pro stanovení valorizačního faktoru pro následující rok, vypracovávání posudků o předpokládaném hospodaření zákonného důchodového pojištění pro následujících pět let a vypracovávání zpráv o dlouhodobém vývoji a financovatelnosti zákonného důchodového pojištění.

Na svém zasedání dne 17. 10. 2013 představila komise Zprávu o monitoringu efektivního věku odchodu do důchodu v roce 2012, která zahrnuje analýzu časových řad za období od r. 2005 do r. 2012.

Podle zprávy činil efektivní věk odchodu do důchodu v roce 2012 58,4 roků a je tak o 0,6 roku pod referenční hodnotou 59 let.

Tisková zpráva Spolkového ministerstva práce, sociálních věcí a ochrany spotřebitele uvádí několik faktorů, které výsledná data ovlivnily a zkreslily. Zároveň však konstatuje, že lze pozorovat pozitivní trend, který potvrzuje správnost dosavadních opatření, jako je úprava předpisů týkajících se dlouhé doby pojištění, zavedení ústředního posudkového centra pro posuzování pracovní schopnosti, tzv. „Gesundheitsstraße“, nebo projekt fit2work, poskytující poradenství a podporu při zdravotních problémech na pracovišti.

Podle tiskové zprávy ministerstva jsou dalšími důležitými kroky ke zvýšení efektivního věku odchodu do důchodu důchodové konto a reforma invalidního důchodu, která vstupuje v účinnost 1. ledna 2014. Na základě této reformy bude osobám, které k 1. lednu 2014 ještě nedosáhly věku 50 let, poskytován invalidní důchod (důchod z důvodu neschopnosti výkonu povolání) pouze v případě trvalé invalidity (neschopnosti výkonu povolání). Místo časově omezené dávky bude osobám se zdravotním omezením vyplácen příspěvek na rehabilitaci nebo příspěvek na rekvalifikaci. Tím bude těmto osobám zajištěna obživa a ony se budou moci účastnit účelných a vhodných rehabilitačních opatření a zvýšit si tak šance na zaměstnání.

Druhou zprávou, kterou důchodová komise představila 29. října 2013, je Zpráva o dlouhodobém vývoji zákonného důchodového pojištění pro období let 2012 až 2060. Takovouto zprávu vypracovává komise každé tři roky na základě demografických a ekonomických předpokladů. Aktuální zpráva porovnává vývoj s referenčním scénářem z roku 2003/2004.

Střední délka života pro 65leté osoby se má do roku 2060 prodloužit o 4,5 roku. Pro 65leté muže bude činit 88 let a pro 65leté ženy téměř 91 let. Nicméně i v roce 2060 mají Rakušané odcházet do důchodu dlouho před dosažením zákonného důchodového věku. Podle prognózy má být efektivní věk odchodu do důchodu necelých 61 let.

Počet obyvatel ve věku 65+ vzroste z dnešních 1,53 milionů na 2,71 milionů v roce 2060. Střední délka života ve věku 65 let poroste o jeden rok za jedno desetiletí. To povede k tomu, že se poměr mezi generací 65+ a výdělečně činnými osobami zhorší v neprospěch mladší generace. Zatímco dnes vydělávají na jednoho důchodce 3,7 pracujících osob, v roce 2060 bude připadat jeden důchodce na 1,9 pracujících osob. Počet důchodů se zvýší z dnešních 2,3 milionů na 3,6 milionů v roce 2060.

Ve srovnání se zprávou z roku 2010 udává aktuální zpráva výrazně nižší potřebu spolkových finančních prostředků, což ukazuje, že již začala působit opatření vlády přijatá v posledních letech. Spolkový příspěvek by se měl do roku 2025 zvýšit z dnešních 2,8 % HDP na 3,5 % HDP, což odpovídá nárůstu stanovenému v roce 2004. Ale již v roce 2035 by měl spolkový příspěvek činit 5 % HDP a v roce 2050 5,9 % HDP.

Ministr Hundstorfer považuje za hlavní důvod poměrně nízkého věku odchodu do důchodu velký počet invalidních důchodů. Poukázal na reformu invalidních důchodů, která zahrnuje rozsáhlá opatření v oblasti rehabilitace, ale zároveň uvedl, že je i nadále nutné věnovat velkou pozornost předcházení invaliditě. K výrazně lepším výsledkům by měly vést i pozitivní efekty měnící se vzdělanostní struktury, dlouhodobé dopady změn v důchodové oblasti, jako jsou úpravy invalidních důchodů a předčasných starobních důchodů, přizpůsobování důchodového věku žen, silnější pobídky a zároveň vyšší transparentnost výpočtu důchodu i dynamika vývoje podílu výdělečně činnosti žen. Ústředním klíčem ke zvýšení skutečného důchodového věku je zapojení do pracovního života. Proto je třeba se i nadále a intenzivněji starat o starší osoby na trhu práce.

Plné texty zpráv jsou k dispozici:

Bericht 2013 über das Monitoring des effektiven Pensionsantrittsalters 2012. Büro der Kommission zur langfristigen Pensionssicherung.

<http://www.bmask.gv.at/cms/site/attachments/8/6/7/CH2818/CMS1383132160631/monitor13.pdf>

Bericht über die langfristige Entwicklung der gesetzlichen Pensionsversicherung für den Zeitraum 2012 bis 2060. Wien. Kommission zur langfristigen Pensionssicherung. Oktober 2013.

http://www.bmask.gv.at/cms/site/attachments/8/6/7/CH2818/CMS1383132160631/langfristmodell_beschluss_incl_tabs.pdf

Zdroje:

BMASK: Pensionskommission legt Richtwert der Pensionsanpassung mit 2,4 Prozent fest. Realistisches Pensionmonitoring zeigt, dass Maßnahmen greifen. In: Bundesministerium für Arbeit, Soziales und Konsumentenschutz [online]. 2013-10-17. [cit. 2013-11-06].

Dostupné z:

http://www.bmask.gv.at/site/Presse/Presseaussendungen/BMASK_Pensionskommission_1egt_Richtwert_der_Pensionsanpassung_mit_2_4_Prozent_fest?rangeFrom=20

Kommission zur langfristigen Pensionssicherung. In: Bundesministerium für Arbeit, Soziales und Konsumentenschutz [online]. [cit. 2013-11-06]. Dostupné z:

http://www.bmask.gv.at/site/Soziales/Pensionen/Kommission_zur_langfristigen_Pensionssicherung

Was ist neu 2014? Bundesministerium für Arbeit, Soziales und Konsumentenschutz [online]. [cit. 2013-12-20]. Dostupné z: https://www.bmask.gv.at/cms/site/attachments/1/5/9/CH2081/CMS1387352657908/131218_was_ist_neu_2014.pdf

Hundstorfer: Langfristgutachten der Pensionskommission bestätigt Wirkung der Regierungsmaßnahmen im Pensionsbereich. In: Bundesministerium für Arbeit, Soziales und Konsumentenschutz [online]. 2013-10-29. [cit. 2013-11-06]. Dostupné z: http://www.bmask.gv.at/site/Presse/Presseaussendungen/Hundstorfer_Langfristgutachten_der_Pensionskommission_bestaetigt_Wirkung_der_Regierungsmassnahmen_im_Pensionsbereich?rangeFrom=20

WKÖ: Langfristgutachten der Pensionskommission bestätigt Reformbedarf. Wirtschaftskammer Österreich [online]. 2013-10-29. [cit. 2013-11-08]. Dostupné z: http://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20131029_OTS0185/wkoe-langfristgutachten-der-pensionskommission-bestaetigt-reformbedarf

Rumunsko

Zvýšení příspěvků do druhého pilíře

Rumunská vláda ve svém návrhu rozpočtu na rok 2014 zvýšila příspěvkovou míru pro druhý penzijní pilíř z nynějších 4 % na 4,5 % z hrubé mzdy zaměstnanců.

Generální tajemník Asociace penzijních fondů APAPR, Mihai Bobocea, řekl, že je to dobrá zpráva pro penzijní odvětví a že by to mohlo posílit stále „křehký“ fondový systém. Poukázal také na to, že fondy, zřízené v roce 2008, se mohou pochlubit vynikajícími výsledky, zejména jejich průměrnými ročními výnosy ve výši 11,7 %.

Drtivá většina finančních prostředků II. pilíře (téměř dvě třetiny) je investována do státních dluhopisů.

Zdroj:

Romania bucks CEE trend by increasing second-pillar pension contributions. [cit. 2013-11-13]. Dostupné z: <http://www.ipe.com/10000394.article?adfesuccess=1>

Rusko

Změny ve druhém pilíři důchodového systému

Pracovníci narození po 1. 1. 1967 měli doposud odvádět 6 % z hrubé mzdy buď do nestátního penzijního fondu (NSPF), který řídí státní Vnesheconombank (VEB), nebo do prvního pilíře penzijního fondu Ruska (PFR), spravovaného soukromými správci majetku. VEB je také výchozí možností pro ty, kteří se nerozhodli pro NSPF nebo pro fond spravovaný soukromými správci.

Zákon schválený v prosinci 2012 s platností na začátku roku 2014 snížil příspěvky nerozhodnutých osob na 2 %, přičemž zbývající 4 % mají směřovat do penzijního fondu spravovaného PFR.

Tento zákon však prochází opětovnou změnou. Příspěvky pro nerozhodnuté se snižují na 0 % s argumentací, že o takové pasivní investory nemá fondový systém zájem. Přitom lhůta pro rozhodnutí byla prodloužena od konce roku 2013 až do roku 2015.

Dále se navrhuje omezit možnost změnit penzijní fond od původních jedenkrát ročně na jednou za pět let.

Další kontroverzním opatřením je, že všechny příspěvky druhého pilíře (asi 244 miliard rublů) budou zmrazeny.

Mezitím se musí všechny fondy NSPF přeměnit ze svého stávajícího postavení neziskových organizací na akciové společnosti. Stav neziskovosti totiž postrádal transparentnost a byl více náchylný ke zneužívání.

I když prezident Vladimír Putin vyloučil jakoukoli konečnou konfiskaci příspěvků, nynější zmrazení vyvolává značnou nejistotu.

Podle dalšího nového zákona se očekává, že by se měly nově licencované společnosti přihlásit do nového garančního systému, podobného bankovnímu programu garance pojištění vkladů.

Zdroj:

Confusion reigns as Russia shakes up second-pillar system. [cit. 2013-11-11]. Dostupné z: <http://www.ipe.com/confusion-reigns-as-russia-shakes-up-second-pillar-system/10000115.fullarticle>

Slovensko

1. Valorizace důchodů v roce 2014

Jak již bylo uvedeno ve zprávě Změny důchodových systémů ve vybraných zemích světa ze září 2013, zvýší se slovenské důchody od ledna 2014 již podruhé o pevnou částku v souladu se změnami systému valorizace, které přinesla novela zákona o sociálním pojištění z roku 2012.

Pro rok 2014 se procento, na základě kterého se pevná částka z průměrných důchodů vypočítává, stanovuje jako součet 60 % meziročního růstu spotřebitelských cen a 40 % meziročního růstu průměrné mzdy. Meziroční růst spotřebitelských cen za první pololetí 2013 dosáhl 1,9 %, průměrná mzda se v tomto období meziročně zvýšila o 2,9 %. Procento pro stanovení pevné částky činí tedy 2,3.

Následující tabulka obsahuje detailní přehled o částkách zvýšení pro jednotlivé druhy důchodů:

Druh důchodu	Částka zvýšení	Částka zvýšení, pokud se důchod vyplácí ve výši jedné poloviny (z důvodu souběhu nároků na výplatu důchodů)
starobní důchod	8,80 EUR	2,70 EUR
předčasný starobní důchod	8,90 EUR	3,30 EUR
invalidní důchod při poklesu schopnosti vykonávat výdělečnou činnost o více než 70 %, invalidní důchod přiznaný jako důchod za výsluhu let a sociální důchod	7,80 EUR	2,80 EUR
invalidní důchod při poklesu schopnosti vykonávat výdělečnou činnost max. o 70 %	4,50 EUR	1,80 EUR
vdovský a vdovecký důchod	5,70 EUR	2,50 EUR
sirotčí důchod	3,00 EUR	1,50 EUR

Zdroje:

Ako sa budú zvyšovať dôchodky v roku 2014. In: Sociálna poisťovňa [online]. 2013-11-11. [cit. 2013-11-25]. Dostupné z: <http://www.socpoist.sk/aktuality-ako-sa-budu-zvysovat-dochodky-v-roku-2014/48411s56314c?>

Změny důchodových systémů ve vybraných zemích světa. Praha: VÚPSV září 2013. Dostupné z: <http://www.vupsv.cz/sites/File/prispevky/duchod-reformy-2013-09.pdf>

2. Vánoční příspěvek v roce 2013

Velké části důchodců vyplatila Sociální poisťovňa v prosinci 2013 - stejně jako v několika předchozích letech - vánoční příspěvek.

Na vánoční příspěvek měl v roce 2013 nárok poživatel starobního, předčasného starobního, invalidního, vdovského, vdoveckého, sirotčího a sociálního důchodu, který splnil následující tři podmínky:

1. měl nárok na výplatu některého z uvedených důchodů za měsíc prosinec 2013,
2. měl bydliště na území Slovenské republiky a
3. výše důchodu, popř. celková úhrnná výše vyplacených důchodů za prosinec 2013 nepřesáhla 483 eur (tj. výši odpovídající 60 % průměrné měsíční mzdy v SR podle Statistického úřadu SR za kalendářní rok 2012).

Maximální výše vánočního příspěvku se v roce 2013 proti předchozímu roku zvýšila z částky 66,39 eur na 75,00 eur, tj. o 8,61 eur. V závislosti na výši důchodu (nebo součtu částek důchodů) byl vánoční příspěvek vyplácen v rozpětí od 75 eur do 46,51 eur. Ve výši 75 eur byl poskytován k důchodům, které nepřesáhly částku životního minima, tj. 198,09 eur, ve výši 46,51 pak k důchodům v maximální výši 483 eur.

Zdroje:

Vianočný príspevok môže dosiahnuť až 75 eur. In: Sociálna poisťovňa [online]. 2013-10-17. [cit. 2013-11-25]. Dostupné z: <http://www.socpoist.sk/aktuality-vianocny-prispevok-moze-dosiahnut-az-75-eur/48411s56175c?>

SP plánuje vyplatit' 1 120 847 vianočných príspevkov za viac ako 68,5 mil. eur. In: Sociálna poisťovňa [online]. 2013-10-07. [cit. 2013-11-25]. Dostupné z: <http://www.socpoist.sk/aktuality-sp-planuje-vyplatit-1-120-847-vianocnych-prispevkov-za-viac-ako-68-5-mil-eur-/48411s56297c?>

3. Změny v případě exekucí důchodců

Od 1. listopadu 2013 se změnila základní částka, která nesmí být sražena z důchodu při výkonu exekučního rozhodnutí srážkami z důchodové dávky.

Dosud se poživateli důchodu nesměla srazit základní částka ve výši 60 % životního minima. K základní částce se připočítávalo na každou osobu, kterou poživatel důchodu vyživoval, 25 % částky životního minima.

Od 1. 11. 2013 musí poživateli důchodu po exekuci zůstat 100 % částky životního minima, tj. 198,09 eur měsíčně. K základní částce se připočítává na každou vyživovanou osobu 50 % částky životního minima, tj. 99,04 eur měsíčně.

V říjnu 2013 vykonávala Sociální poisťovňa podle původní úpravy srážky z 34 334 důchodových dávek. Po přepočítání základní sumy bylo možné vykonávat exekuci u 23 211 důchodových dávek, což je o více než 11 tisíc méně.

Zdroj:

Počet exekúcií dôchodcov sa zníži o 11 tisíc. In: Sociálna poisťovňa [online]. 2013-10-18. [cit. 2013-11-25]. Dostupné z: <http://www.socpoist.sk/aktuality-pocet-exekucii-dochodcov-sa-znizi-o-11-tisic-/48411s56180c?>

4. Návrh anuitní novely, která stanovuje podmínky pro vyplácení důchodů z 2. pilíře

Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny SR připravilo poměrně rozsáhlou novelu zákona o starobním důchodovém spoření, tzv. anuitní novelu, která řeší podmínky vyplácení důchodů z 2. pilíře. Jejím klíčovým cílem je poskytnout spořitelům ve 2. pilíři vedle důchodu z 1. pilíře pravidelný měsíční příjem až do konce života. Na základě anuitní novely si bude muset výrazná většina lidí, kteří si spoří na důchod, z celé naspořené částky povinně koupit doživotní důchod v životní pojišťovně.

Příprava novely začala již v roce 2012, v lednu 2013 byla vytvořena odborná pracovní skupina, složená ze zástupců Národní banky Slovenska, Ministerstva financí SR, Sociální pojišťovny, Slovenské asociace pojišťoven, Asociace důchodových správcovských společností, Konfederace odborových svazů KOZ, Agentury pro řízení dluhu a likvidity ARDAL, Státní pokladny, akademické obce a odborných útvarů MPSVR SR. V listopadu 2013 byl návrh novely oficiálně zveřejněn a předložen do mezirezortního připomínkového řízení. Po projednání v poradních orgánech vlády SR a v samotné vládě má být novela v únoru 2014 předložena do Národní rady Slovenské republiky. S jejím schválením v Národní radě se počítá koncem 1. pololetí 2014. Ve 2. pololetí bude probíhat udělování licencí pojišťovnám, které budou mít o vyplácení důchodů z 2. pilíře zájem.

Novela by měla být účinná od 1. ledna 2015. Od tohoto data je na Slovensku již aktuální výplata prvních důchodů z druhého pilíře.

Informace MPSVR SR k novele uvádí, že novela dosavadních ustanovení týkajících vyplácení důchodů z 2. pilíře je nezbytná, protože v nich řada podmínek dosud chyběla a jiné jsou v původním znění překonané nebo nevykonatelné.

Podle anuitní novely se má z 2. pilíře vyplácet starobní důchod a předčasný starobní důchod. Tento důchod má spolu s kráceným důchodem z 1. pilíře zabezpečit spořitelovi do konce života příjem ve stáří.

Starobní důchod z 2. pilíře by se měl podle anuitní novely vyplácet pouze na základě dovršení důchodového věku. Další podmínka podle současného zákona, tj. získání doby starobního důchodového spoření v délce minimálně 10 let, byla z anuitní novely vypuštěna. Pokud by důchodce tuto podmínku podle stávající úpravy nesplnil, pobíral by pouze krácený důchod z 1. pilíře. Důchodové úspory ve 2. pilíři by nemohl k zabezpečení svého důchodu použít a ty by se až po jeho smrti staly předmětem dědictví.

Vyplácení **předčasného starobního důchodu** z 2. pilíře zůstává podmíněno přiznáním předčasného starobního důchodu z 1. pilíře. Pokud nebude mít spořitel nárok na předčasný starobní důchod z 1. pilíře vyšší než 1,2násobek částky životního minima (cca 240 eur), může si pomoci úsporami v 2. pilíři. Má tedy nárok na předčasný starobní důchod z 2. pilíře i tehdy, kdy jeho předčasný starobní důchod z obou pilířů bude vyšší než 1,2násobek životního minima.

Podle dosavadní právní úpravy stačí, aby výše úspor na osobním důchodovém účtu spořitele postačovala na výplatu doživotního předčasného starobního důchodu minimálně ve výši 0,6násobku životního minima. Pokud spořitel tuto podmínku nesplnil, bez ohledu na výši přiznaného předčasného starobního důchodu z 1. pilíře, nemohl předčasný starobní důchod z 2. pilíře pobírat.

Z 2. pilíře se budou vyplácet i pozůstalostní důchody (vdovské, vdovecké a sirotčí). Tyto důchody se budou moci poskytovat maximálně dva roky.

Novela navrhuje, aby si budoucí poživatel důchodu z 2. pilíře mohl zvolit buď **doživotní důchod vyplácený v konstantní výši, nebo doživotní důchod, u něhož se výše měsíční splátky bude každoročně zvyšovat**. V případě doživotního důchodu zvyšováním bude výše měsíční splátky důchodu každoročně růst o předem dohodnuté

procento. Jeho výše bude stanovená ve výši střednědobého inflačního cíle Evropské centrální banky platné v době odchodu spořitele do důchodu.

Pokud bude zvolena druhá možnost, bude v počáteční fázi výplaty měsíční splátka nižší, než by byla, kdyby byla zvolena první možnost.

Takzvaný **programový výběr**, který umožní postupně vyplatit naspořenou částku po odchodu do důchodu, bude určený pro ty osoby, jejichž důchod z 1. pilíře nebo z 1. a 2. pilíře dohromady činí více než čtyřnásobek částky životního minima, což je v současnosti přibližně 800 eur. Druhou skupinou spořitelů, pro kterou bude programový výběr naspořené částky dostupný, budou spořitelé, kteří vzhledem k nízkému naspořenému objemu prostředků nedostanou od pojišťoven žádnou nabídku na vyplácení doživotního důchodu. Postupné vyplácení úspor přitom musí trvat buď minimálně 10 let, nebo musí být vyplácena částka maximálně ve výši životního minima.

Zákon od zavedení 2. pilíře předpokládá, že vyplácení důchodů ve 2. pilíři se má realizovat přes soukromý sektor, a to přes **pojišťovny**. Vyplácení doživotního důchodu může v komerčním sektoru zabezpečit pouze životní pojišťovna, která umí krýt riziko dlouhověkosti.

Anuitní novela obsahuje opatření, aby nedocházelo ke krachu pojišťoven a případnému nevyplácení dávek. Pojišťovny budou muset mít speciální licenci, kterou bude udělovat Národní banka Slovenska, a budou muset splňovat další předpoklady. Pokud by v krajním případě pojišťovně přece jenom krach hrozil, může Národní banka nařídít převod pojistného kmene na jinou pojišťovnu.

Novela dále počítá se zákazem činnosti finančních zprostředkovatelů ve výplatní fázi. To souvisí se zavedením **centrálního elektronického nabídkového systému CEPS** a se zavedením některých dalších informačních povinností - „**edukačních**“ **dopisů** zasílaných spořitelům, které budou srozumitelným jazykem vysvětlovat budoucím důchodcům všechny důležité skutečnosti související s výplatou důchodů z 2. pilíře. Hlavní výhodou systému CEPS je, že zájemce o důchod z 2. pilíře dostane v jednoduché přehledné formě závazné nabídky důchodů od všech subjektů vyplácejících tyto důchody.

Důsledkem zákazu zprostředkovatelské činnosti ve výplatní fázi, která je zavedením CEPS de facto zbytečná, je zároveň předpoklad výplaty vyšších důchodů. Náklady na zprostředkování patří mezi nejvyšší náklady vstupující do ceny podobných pojistných produktů. V zahraničí, kde jsou důchody vyplácené komerčními subjekty a kde je zprostředkování povoleno, dosahují náklady na zprostředkování výši několika procent částky, kterou si důchodci naspořili. V případě prvních důchodců, kteří budou žádat o důchod z 2. pilíře v roce 2015 a kteří si ve 2. pilíři spoří od jeho zavedení (tj. cca 10 let), je předpoklad, že cena, kterou by za zprostředkování zaplatili, by dosáhla úrovně několika set eur.

Kromě několika nákladů souvisejících s výplatou důchodů si pojišťovny nebudou moci z předem dohodnuté částky měsíční splátky nic strhávat. To znamená, že náklady pojišťovny budou do výše důchodu zakalkulované přímo při jeho stanovení a jejich případná změna v průběhu výplaty nebude mít na výši vypláceného důchodu žádný vliv. Pojišťovny si tedy nebudou moci účtovat obdobné poplatky, jako je např. poplatek za správu majetku, na který mají nárok důchodové správcovské společnosti.

Pojišťovny budou muset svým klientům (poživatelům důchodu z 2. pilíře) vyplácet minimálně 80 % z přebytku výnosů z umístění technických rezerv.

Zdroje:

Odbornost a konsenzus sú základom stability dôchodkového systému. In: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR [online]. 2013-11-14. [cit. 2013-12-27]. Dostupné z: <http://www.employment.gov.sk/sk/informacie-media/aktuality/odbornost-konsenzus-su-zakladom-stability-dochodkoveho-systemu.html>

TÉMA: Anuitná novela. Takéto podmienky budete musieť splniť. 1. časť. In: oPoistení.sk. [online]. 2013-12-16. [cit. 2013-12-27]. Dostupné z: <http://www.opoistení.sk/ludia/rozhovory/tema-anuitna-novela-taketo-podmienky-budete-musiet-splnit-1-cast/>

TÉMA: Anuitná novela. Kto vyplatí penzie pri krachu poisťovne? 2. časť. In: oPoistení.sk [online]. 2013-12-19. [cit. 2013-12-27]. Dostupné z: <http://www.opoistení.sk/poistne-produkty/d-chodkove-priipoistenie/tema-anuitna-novela-kto-vyplati-penzie-pri-krachu-poisťovne-2-cast/>

TÉMA: Anuitná novela - 3000 penzistov si prilepší. Od roku 2015 - 3. Časť. In: oPoistení.sk [online]. 2013-12-20. [cit. 2013-12-27]. Dostupné z: <http://www.opoistení.sk/tema/tema-anuitna-novela-3000-penzistov-si-prilepsi-od-roku-2015-3-cast/>

TÉMA - Anuitná novela: Budú mať o penzistov s nízkymi úsporami poisťovne záujem? 4. časť. In: oPoistení.sk [online]. 2013-12-27. [cit. 2013-12-27]. Dostupné z: <http://www.opoistení.sk/tema/tema-anuitna-novela-budu-mat-o-penzistov-s-nizkymi-úsporami-poisťovne-zaujem-4-cast/>

TÉMA - Anuitná novela: II. penziu by mohli vyplácať aj DSS. Ale má to háčiky - 5. časť. In: oPoistení.sk [online]. 2013-12-30. [cit. 2013-12-30]. Dostupné z: <http://www.opoistení.sk/tema/tema-anuitna-novela-ii-penziu-by-mohli-vyplacat-aj-dss-ale-ma-to-haciky-5-cast/>

TÉMA - Anuitná novela: Peniaze nebudú poisťovníam ležať na policičke. Budú ich zhodnocovať. 6. časť. In: oPoistení.sk [online]. 2014-01-02. [cit. 2014-01-02]. Dostupné z: <http://www.opoistení.sk/tema/tema-anuitna-novela-peniaze-nebudu-poisťovniam-lezat-na-policke-budu-ich-zhodnocovat-6-cast/>

Ako sa budú vyplácať dôchodky z druhého piliera. *Peniaze.Pravda.sk.* 2013-11-14. [online]. [cit. 2013-11-19]. Dostupné z: <http://peniaze.pravda.sk/dochodok/clanok/299354-pozrite-si-ako-sa-budu-vyplacat-dochodky-z-druheho-piliera/>

Dôchodok z 2.piliera dostanú na ruku len lepšie zarábajúci. In: Banky.sk. [online]. 2013-11-19. [cit. 2013-12-27]. Dostupné z: <http://banky.sk/42488-sk/dochodok-z-2piliera-dostanu-na-ruku-len-lepsie-zarabajuci.php?pg=2>

5. Plány na zmeny v oblasti dôchodů vyplývajúcí z Národného programu aktívneho stárnutí na léta 2014-2020

Vláda SR schválila 4. prosince 2013 Národný program aktívneho stárnutí na léta 2014-2020, ktorý zahrnuje opatrení na podporu aktívneho stárnutí ľudí starších 50 let.

Jednou z priorit programu jsou rovněž opatrení v oblasti dôchodového systému. Zde stanovuje program následující cíle:

Cíl 1: Ustanovit minimální dôchod v závislosti na počtu odpracovaných let tak, aby se fyzické osoby, které odpracují zákonem stanovený počet rokov, neocitly v systému sociální pomoci. **Termín:** 2014 - 2015

Cíl 2: Průběžně vyhodnocovat zvyšování dôchodových dávek vyplácených ze systému sociálního pojištění i v závislosti na ekonomickém vývoji a v případě potřeby přijmout opatrení na ochranu přiměřenosti dôchodových dávek. **Termín:** 2014 - 2020

Cíl 3: Zvážit možnosti zavedení alternativy k odchodu do starobního dôchodu. **Způsob plnění:** Analyzovat možnosti pro zásadní zvýšení minimálního počtu rokov dôchodového pojištění pro nárok na starobní dôchod až na úroveň 30 let. Stanovit počet rokov dôchodového pojištění, po jejichž dosažení nebude další podmínkou pro nárok na plný

starobní důchod fyzický věk. Připravit konstrukci částečného starobního důchodu. Na základě výsledků analýzy zvážit realizaci formou novely zákona o sociálním pojištění.
Termín: vypracování analýzy do 31. 12. 2017, rozhodnutí o realizaci do 1. 3. 2018

Cíl 4: Zvážit možnost postupného odchodu do důchodu. **Způsob plnění:** Připravit návrh konstrukce postupného odchodu do důchodu. Realizovat informační kampaň o této možnosti a následně realizovat průzkum potenciálního zájmu o tento institut. Připravit dopadovou studii a na základě jejích výsledků rozhodnout o možné realizaci opatření.
Termín: návrh konstrukce postupného odchodu do důchodu do 30. 6. 2017, informační kampaň, průzkum potenciálního zájmu do 31. 12. 2017, rozhodnutí o realizaci do 1. 3. 2018

Cíl 5: Zanalyzovat možnosti zpřísnění podmínek nároku na předčasný starobní důchod.
Termín: do 31. 12. 2014

Cíl 6: Stanovit optimální podmínky vyplácení doplňkového výsluhového důchodu ze systému doplňkového důchodového spoření. **Způsob plnění:** Vypracovat analýzu rizikovosti jednotlivých zaměstnání u zaměstnanců, kteří vykonávají práce zařazené do kategorie 3 a 4 z medicínského, ekonomického a právního hlediska. Na základě výsledků analýzy rozhodnout o novelizaci příslušných legislativních norem, především zákona č. 650/2004 Z. z., o doplňkovém důchodovém spoření a o změně a doplnění některých zákonů, s cílem optimálně nastavit podmínky vyplácení doplňkového výsluhového důchodu ze systému doplňkového důchodového spoření. **Termín:** do 31. 12. 2017

Cíl 7: Analyzovat vymahatelnost práva u povinných příspěvků zaměstnavatelů na doplňkové důchodové spoření těch zaměstnanců, kteří vykonávají práce zařazené do kategorie 3 a 4. **Způsob plnění:** Realizovat analýzu reálných počtů dotčených zaměstnanců a stavu dodržování příslušných ustanovení zákona č. 650/2004 Z. z., o doplňkovém důchodovém spoření a o změně a doplnění některých zákonů. Připravit metodické pokyny pro inspektoráty práce k realizaci pravidelných kontrol dané oblasti.
Termín: vypracování analýzy současného stavu do 31. 12. 2015, metodické pokyny pro inspektoráty práce do 30. 6. 2016, realizace kontrol průběžně

Cíl 8: Zvážit přípravu nové legislativní normy umožňující a regulující transformaci dlouhodobých aktiv občanů Slovenska na dlouhodobý pravidelný příjem ve stáří. **Způsob plnění:** Analyzovat existující legislativní normy upravující fungování reverzních hypoték v zahraničí a zkušenosti s jejich fungováním. Na základě analýzy rozhodnout o přípravě obdobného zákona v podmínkách Slovenské republiky. **Termín:** vypracování analýzy zahraničních zkušeností do 31. 12. 2015, rozhodnutí o přípravě zvláštní legislativní normy do 1. 6. 2016

Cíl 9: Zanalyzovat možnosti zavedení nové dávky poskytované z doplňkového důchodového spoření (*III. pilíře*), která by byla určena pro občany v předdůchodovém věku. **Způsob plnění:** Zanalyzovat konstrukci dávky z doplňkového důchodového spoření, která by umožnila účastníkům systému odejít dříve z pracovního trhu a financovat svoje životní náklady soukromými prostředky z osobního účtu. Na základě výsledků analýzy zvážit realizaci formou novely zákona č. 650/2004 Z. z., o doplňkovém důchodovém spoření a o změně a doplnění některých zákonů ve znění pozdějších předpisů. **Termín:** 2014 - 2020

Cíl 10: Zanalyzovat možnosti zavedení pojištění v odkázanosti na pomoc jiné fyzické osoby. **Termín:** 2014 - 2020

Zdroje:

Ministerstvo podporuje aktívne starnutie. In: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR [online]. 2013-12-04. [cit. 2013-12-10]. Dostupné z: <http://www.employment.gov.sk/sk/informacie-media/aktuality/ministerstvo-podporuje-aktivne-starnutie.html>

Národný program aktívneho starnutia na roky 2014 - 2020. In: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR [online]. [cit. 2013-12-10]. Dostupné z: <http://www.employment.gov.sk/files/ministerstvo/konzultacne-organy/rada-vlady-sr-ludske-prava-narodnostne-mensiny-rodovu-rovnost/narodny-program-aktivneho-starnutia-roky-2014-2020.pdf>

Španělsko

Experti volají po prohloubení důchodové reformy

Z úst zástupců expertních týmů ve Španělsku se ozývají hlasy k urychlení a prohloubení důchodové reformy v zájmu budoucí udržitelnosti důchodového systému. José Luis Feito, předseda Institutu ekonomických studií, navrhl, aby byl odchod do důchodu posunut až do věku 70 let s dobou pojištění 40 let s cílem 100% pokrytí důchodu.

Zdroj:

El empresariado pide que el Gobierno endurezca la reforma de las pensiones. [cit. 2013-11-12]. Dostupné z:

http://economia.elpais.com/economia/2013/10/21/agencias/1382346116_727405.html

Velká Británie

Více než 2 milióny pracovníků začalo ukládat do programu penzí na pracovišti v důsledku automatické registrace

Podle údajů, které zveřejnil 16. prosince 2013 Penzijní regulátor (Pensions Regulator), začalo v důsledku automatické registrace ukládat více než 2 milióny pracovníků do programu penzí na pracovišti.

Automatická registrace začala v říjnu 2012 a postupuje od největších zaměstnavatelů k nejmenším, včetně charitativních organizací a veřejného sektoru.

Zpráva za tento měsíc ukazuje, že více než 3 500 zaměstnavatelů je nyní zapojeno do revoluce penzí na pracovišti a předložilo on-line prohlášení o dokončení registrace Penzijním regulátorem.

Ministr práce a důchodů Steve Webb řekl:

"Je to skvělá zpráva, že přes 2 miliony lidí zlepšilo své důchodové vyhlídky prostřednictvím automatické registrace. Změny v penzích na pracovišti pomohou mnoha milionům lidí dosáhnout v budoucnu mnoha spokojených let v důchodu.

Více než 3 500 zaměstnavatelů nám pomáhá vytvořit spravedlivější společnost tím, že peníze už nejsou výsadou malé skupiny lidí. A zpráva pro zaměstnavatele je: ujistěte se, že jste připraveni na datum, kdy se vaši zaměstnanci připojí k těm, kteří jsou již registrováni."

Charles Counsell, výkonný ředitel automatické registrace v Penzijním regulátoru, řekl:

"Doufám, že první věc, kterou každý zaměstnavatel po vánočním volnu udělá, pokud tak již neučinil, bude to, že zkontroluje datum své implementace a připraví se na automatickou registraci. Čas neúprosně běží, a pokud zaměstnavatelé neplánují dopředu, mohli by čelit zbytečným problémům a nákladům v novém roce.

Je opravdu důležité, aby se zaměstnavatelé připravili na penzijní opatření v dostatečném předstihu. Naléhavě žádáme, aby zaměstnavatelé měli dojednanou smlouvu s poskytovatelem 6 měsíců před zavedením registrace. Neměli by předpokládat, že první poskytovatel, kterého budou kontaktovat, jim bude schopen vyhovět. "

Na webových stránkách Penzijního regulátoru je pro zaměstnavatele k dispozici nástroj, který jim umožňuje zkontrolovat, kdy jsou povinni automatickou registraci zavést, a další, který jim pomůže dopředu naplánovat automatickou registraci, aby se vyhnuli zbytečným potížím a nákladům.

Zdroj:

Automatic enrolment: More than two million are in! In: DWP [online] 16 December 2013. [cit. 17.12.13]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/news/automatic-enrolment-more-than-two-million-are-in>

Austrálie

Návrh na zvýšení věkové hranice na 70 let

Australská vládní komise „Productivity“ vydala v listopadu 2013 zprávu pod názvem „Stárnoucí Austrálie – příprava na budoucnost“, ve které se navrhuje, aby věková hranice pro odchod do důchodu byla v souvislosti s rychlým stárnutím populace vázána na střední délku života, která má podle odhadů do roku 2035 dosáhnout 70 let. Odhaduje se, že do roku 2060 by se měl počet osob starších 65 let téměř zdvojnásobit (zvýšit ze 14 % na 25 %) a populace ve věku nad 75 let stoupnout ze 6,4 % na 14,4 % celkového počtu obyvatel. Úspory v souvislosti se zvýšením věkové hranice by se měly pohybovat v rozmezí 0,1 až 0,15 % HDP ročně.

Věk odchodu do důchodu se již nyní postupně zvyšuje a v roce 2023 dosáhne 67 let, zatímco „ochranný věk“ pro přístup do systému Superannuation se zvyšuje z 55 na 60 let, a to od roku 2015 do roku 2024.

V minulém fiskálním roce bylo z peněz daňových poplatníků vynaloženo na důchody pro 2,4 miliony australských důchodců celkem 36 miliard dolarů. Měsíční výše důchodů činí pro jednotlivce 376 dolarů a u partnerů 567 dolarů. Dva ze tří Australanů ve věku nad 65 let pobírá starobní důchod.

Zpráva komise poukazuje na to, že globální finanční krize vymazala třetinu penzijního spoření Australanů, přičemž donutila více lidí odejít do starobního důchodu.

Komise dále upozorňuje na to, že současný penzijní systém odrazuje starší pracovníky setrvat v zaměstnání. Pokud osoba i po odchodu do důchodu pracuje, nemá nárok na veřejně financovaný důchod na základě příjmového testu.

Ve zprávě se také navrhuje sáhnout na největší aktiva důchodců – jejich domy, a to tak, že by polovinu ročního nárůstu hodnoty nemovitosti předali vládě. Například důchodce vlastnící dům v hodnotě 500 tisíc dolarů, by mohl počítat s tím, že se hodnota jeho domu ročně zvýší o 10 tisíc dolarů. V případě, že bude důchodce potřebovat domácí péči nebo jeho partner bude muset jít do pečovatelského domu, polovina ročního nárůstu ceny nemovitosti, tedy 5 tisíc dolarů, by připadla vládě. Peníze by byly vládě vyplaceny po prodeji domu. Kdyby lidé na péči přispívali alespoň polovinou z cenového nárůstu nemovitostí, vláda by mohla snížit výdaje o 30 %.

Na podporu stárnoucí populace bude muset Austrálie v příštích 50 letech vynaložit dalších 6 % národního důchodu. Přichází tak varování, že se budou muset zvýšit daně nebo omezit výdaje jinde.

Zdroje:

Plan to raise retirement age to 70. [cit. 2013-12-04]. Dostupné z: <http://www.news.com.au/money/superannuation/plan-to-raise-retirement-age-to-70/story-e6frfmdi-1226765584588>

Australia. *International Update.* December 2013. [cit. 2013-12-27]. Dostupné z: http://www.ssa.gov/policy/docs/progdesc/intl_update/2013-12/2013-12.pdf

Mexiko

Univerzální důchod

Mexická vláda schválila v listopadu 2013 zavedení univerzálního důchodu. Důchod bude náležet osobám ve věku 65 let a starším. Poživatelé tohoto důchodu mají dostat 1 092 pesos (84 USD) měsíčně. V současné době dostávají jedinci, kteří jsou zařazeni do programu 65+, 1 050 pesos za každé čtvrtletí.

Sčítání lidu v roce 2010 potvrdilo, že důchod pobírá pouze 52,6 % populace starší 65 let.

Zdroj:

México tendrá una pensión universal. [cit. 2013-11-12]. Dostupné z: <http://tiempo.infonews.com/2013/11/06/mundo-112510-mexico-tendra-una-pension-universal.php>

Nový Zéland

Investiční strategie KiwiSaver zůstává konzervativní

Vláda dne 17. října 2013 oznámila, že poskytovatelé programu KiwiSaver budou zachovávat stejnou konzervativní strategii, a to v rámci 15 až 25 % investic do růstových fondů namísto směřování do životních cyklů založených na věku účastníka, jak navrhuje správci fondu. Vláda uvedla, že konzervativní přístup nabízí stabilní výnosy a může tak posílit důvěru v systém KiwiSaver a že by výchozí fondy měly být považovány za dočasné, dokud si účastníci nenajdou pro sebe ten nejlepší fond. KiwiSaver byl založen v roce 2007 jako druh subvencovaného důchodového spoření, který doplňuje státní univerzální penzijní systém pod názvem New Zealand Superannuation. Nově přichází na trh práce a zaměstnanci, kteří nemají účet v rámci KiwiSaver, jsou automaticky zařazeni do plánu KiwiSaver, ale mají možnost se z něho později vyvázat. Ti pracovníci, kteří si nevyberou poskytovatele fondu, jsou začleněni k jednomu z výchozích poskytovatelů. Vláda dohlíží nad investiční strategií fondů a vybírá výchozí poskytovatele v rámci vyhlašovaných tendrů.

Zdroj:

New Zealand. *International Update*. October 2013. [cit. 2013-11-04]. Dostupné z: http://www.ssa.gov/policy/docs/progdesc/intl_update/2013-10/2013-10.pdf